

Pôvod melodických formúl 2. hlasu

v znamennom rospeve ruténskej a ruskej redakcie

© 2014 irmologion.info.sk

Úvod

Na rozdiel od bežných kokizníkov, ktoré sú spravidla jednoduchým zoznamom hlavných popevkov usporiadaných najčastejšie podľa prvého miesta výskytu, náš katalóg formúl 2. hlasu znamenného rospevu vychádza zo systému byzantských formúl ako predobrazu znamenného rospevu. Usilujeme sa teda nielen o zoznam popevkov, ale aj o ich kategorizáciu z hľadiska ich funkcie v kompozičnom rámci spevov, ich pôvodnej modálnej charakteristiky a vzťahov ekvivalencií v byzantskom kontexte.

V záujme prehľadnosti zostavujeme dva zoznamy. Prvý je etymologický a sleduje spôsob, akým sa pôvodné byzantské postupy a formuly transformovali po stáročnej adaptácii ústiacej do ZR. Druhý zoznam sa zameria na podrobný opis všetkých variantov jednotlivých popevkov v ZR.

Korpus znamenných spevov môžeme rozdeliť do niekoľkých kategórií podľa dvoch kritérií.

Kontinuita:

1. Spevy s kontinuálnou tradíciou od staroruskej vrstvy až po 18. storočie, s vysokou mierou podobnosti byzantskej a znamennej melódie.

2. Spevy s kontinuálnou tradíciou od staroruskej vrstvy až po 18. storočie, s nižšou mierou podobnosti byzantskej a znamennej melódie, spôsobenou nepresnosťami, chybami alebo inak zapríčinenými posunmi.

3. Spevy s diskontinuitou v tradícii – možná absencia staroruskej adaptácie, znamenná melódia je novou kompozíciou bez vzťahu k pôvodnému kanonickému nápevu.

Zápis:

A. Spevy doložené v neumoch, ruskom a ruténskom prepise do nôt.

B. Spevy doložené v neumoch a v ruskom prepise do nôt, alebo aspoň v pometových neumoch.

C. Spevy doložené v znamenných (bezpometových) neumoch, bez fixovanej melódie.

D. Spevy doložené iba v staroruských neumoch.

Z hľadiska zostavenia vlastného znamenného katalógu ruténskej redakcie je pre nás rozhodujúca kategória A, avšak dôležitá pre porovnanie a kontext je aj kategória B. Pre výskum vzťahu k byzantskej vrstve je dôležitý priestor medzi kategóriami 1 a 2 (čím bližšie k 1, tým lepšie). Samozrejme, ideálom je kategória 1A.

Kvalita jednotlivých kategórií:

	A	B	C	D
1	----	----	----	----
2	----	----	----	----
3	----	----	----	----

Označenie kľúčových spevov korpusu 2. hlasu z **ruténskych irmologionov** (RI):

Irmosy: Vskr – Nedel'a (*kánon vzkriesenia*)
KB – irmosy kánona Bohorodičky (druhý nedeľný kánon)
St. – stĺpové irmosy (oktoich cez všedné dni)
RB – irmosy sviatku Narodenia presv. Bohorodičky (8.9.)
Obr – irmosy sviatku Obrezania Pána (1.1.)
1,2Bj – irmosy dvoch kánonov sviatku *Bohobjavlenia* (6.1.)
Myr – irmosy nediel' *Myronosičiek* (a) a *Márnotratného syna* (b)
VP, VU, VS – irmosy Veľkého týždňa (Pondelok, Utorok, Streda)

Stichiry: sIt– všeobecný iteratívny nápev
sD1,2– doxastiká (dogmatiky) z večierne na nedeľu
pDE – samopodoben *Dóme jEvfrátov*
pEoD – samopodoben *jEhdá ot dréva*
pKPV – samopodoben *Kími pochvál'nymi vincý*
pDX – samopodoben+podoben *Dnes Christós* (25.12., 6.1.)
SiSt – doxastikon sv. Simeona Stĺpnika *Dnes Christós* (1.9.)
sVd – doxastikon na Uvedenie presv. Bohorodička do chrámu (21.11.)
sAug – doxastikon na Narodenie Pána (25.12.)
sBj – stichiry na Hóspodi vozzvách sviatku *Bohobjavlenia* (6.1.)
sSSD – stichiry na Hóspodi vozzvách sviatku *Päťdesiatnice*
SA3,8 – 3. a 8. antifóna na utierni Strastí

Iné: Step – stupňové antifóny (*Stepenna*) na nedeľnej utierni
Prok – *prokimeny, Alliluia, Boh Hospód'*

Za normatívne popevky považujeme formuly, ktoré sa v našej databáze spevov 2. hlasu vyskytujú aspoň dvakrát, majú znaky určitej stability, alebo sú uvedené v niektorom zo známych kokizníkov.

Iné stichiry (bez dokladu v RI) označujeme dátumom sviatku (Minea), systémovým názvom (oktoich) alebo skratkou týždňa v Triodi.

* * * * *

Skúmanie pôvodu alebo etymológie znamenných popevkov vedieme smerom od byzantských formúl k ruskej a ruténskej adaptácii. To znamená, že prechádzame postupne po byzantských formulách a hľadáme ich reflex v ZR. Etymologická súvislosť má niekoľko stupňov.

1. Priama súvislosť. Znamenný popevok sa priamo vyvinul z byzantskej formuly. V týchto prípadoch je *vždy* zreteľná melodická podobnosť a prípadný odklon znamennej melódie od originálu je vysvetliteľný konkrétnymi systémovými zmenami (napr. zmena finály E na G). Pochopiteľne, dôležitý

2. Nepriama súvislosť. Formula sa do ZR nedostala, ale bola nahradená popevkom zodpovedajúcim príbuznej/podobnej formule (tj. viacero formúl prešlo do jedného popevku). Submodalita ostala zachovaná.

3. Vzdialená súvislosť. Ide o formuly zo submódu Ea, ktoré sa v ZR spravidla celkom nahradili podobným postupom z adaptácie Gh-módu.

4. Odklon. Iné prípady hodnotíme ako nesystémový odklon od pôvodiny. Vysoká miera odklonov v stichire predstavuje diskontinuitu v tradícii.

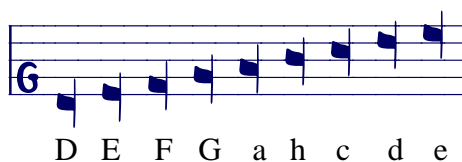
Kyjevská notácia

Najpresnejšou fixáciou melódií znamenného rospevu je prepis do kyjevskej notácie (od 17. storočia). Túto notáciu akceptujeme a budeme používať ako normatívnu aj v našej práci. Pre rytmus a dĺžky nôt platí nasledovné pravidlo:¹

Notová osnova má spravidla C-klúč na strednej línii. Ide však o zápis z dôb, keď ešte neexistoval pojem „komorného a“, čo znamená, že klúč predstavuje len označenie základného tónu tetrachordálnej stupnice bez fixácie skutočnej výšky tónu.² Túto voľnosť využijeme a zafixujeme výšky tónov tak, aby zodpovedali stupnici byzantských paralel jednotlivých spevov. Tejto fixácie sa budeme držať aj v našich prácach (tj. z formálneho hľadiska čítame noty *cez transpozíciu*).

Byzantská stupnica v našich prepisoch

Stupnica v RI zodpovedajúca byzantskej predlohe

Naša fixácia

Formálna fixácia podľa konvencií

D E F G a b^b c d e^b
E F# G a h c d e f

V niektorých piesňach (najmä irmosy a samopodobeny) sa objavujú aj vyššie melodické postupy s odlišným ladením, ktoré uvádza modulačný *bemol*:

Stupnica v RI zodpovedajúca byzantskej predlohe

Naša fixácia

Formálna fixácia podľa konvencií

G a h c d e f g
a h c d e f g a

¹ V niektorých starších prameňoch sa používajú noty dvojnásobnej dĺžky. V týchto prípadoch v záujme jednotného zápisu nahradíme v prepise noty ich polovičnými hodnotami.

Chronos protos označuje bežnú dĺžku jednej slabiky, ide o najkratší možný čas trvania jednej slabiky (výnimkou je len recitív pred themou). Nota pre chronos protos je etymologicky zhodná s dnešnou polovou notou, ale prakticky zodpovedá štvrtovej note v dnešných zápisoch liturgických piesní.

² Zaužívané koncepcie transkripcie s tónom C na strednej čiare osnovy považujeme za anachronické a zavádzajúce.

Prvky flexie, DG-prechod

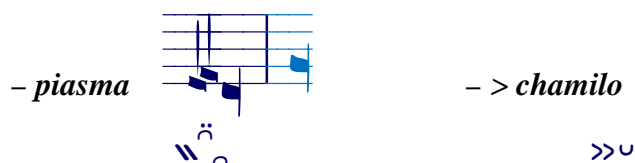
*Flexiou*³ nazývame v byzantskom kontexte zmenu finálneho tónu, ktorá umožňuje plynulejší prechod k nasledujúcemu kólu a zároveň nemení charakter formuly. Líši sa od *modifikácie*, ktorá zasahuje viacero tónov kadencie a môže zmeniť kadenčnú formulu na priebežnú. Osobitným prípadom, ktorý využíva možnosti flexie, je DG-prechod od Ea-módu ku Gh-módu.

– *vareia* (na E, G, h), prechod k tónu D (a) – > *pálka*

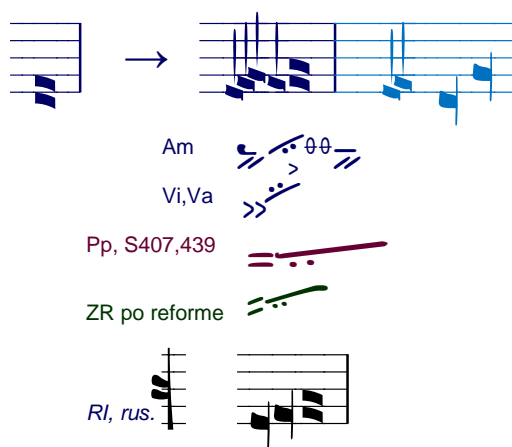
Vo významnej časti prípadov sa náhrada finály *vareiou* reflektuje iba v staroruských prameňoch, ale do poreformného ZR už neprechádza a na daných miestach nachádzame bežný finálny tón.

Ak *vareia* na finále prejde aj do poreformných prameňov, už nejde len o modifikáciu finály, naopak, výsledkom je spravidla náhrada pôvodnej formuly (akejkol'vek) popevkom *skočec* (*skačok*). Ide o frekventovaný a pre 2. aj 6. hlas typický popevok, ktorý sa objavuje aj na miestach, kde to nemá oporu v byzantskej predlohe.

Piasma je modifikáciou dlhej finály, od predošlého prípadu sa líši zahrnutím prvej doby novej formuly do finály predošej. V poreformnom ZR je *piasma* (*chamilo*) vzácna, nahrádza sa rovnou finálou alebo motívom *skočca*. Dôvodom je okrem iného pomerne rozsiahla eliminácia Ea-módu a presun nižších motívov nad tón E.

– *thes-kai-apothes* (na E, h) – > *stezia*

³ O flexiách hovoríme hneď na začiatku a osobitne preto, lebo ide o univerzálne postupy prítomné v rôznych popevkoch. Nebude nutné tieto modifikácie finály podrobne uvádzať opakovane a podrobne pri každom popevku.

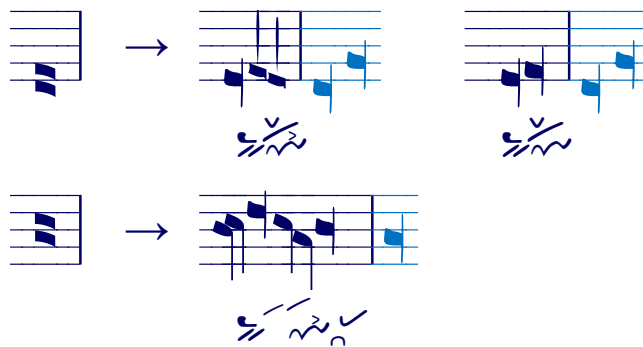
Po finále G alebo E (často zvýšenej efektom *thes-kai-apothes*) spravidla nasleduje zostup k tónu D (analogicky aj v prípade o kvintu vyššie), ktorý sa v ZR dočkal miernej ornamentácie – úvodná *pálka vzdernutaja*.

– *xeron klasma* (najmä h, výnimočne tiež a, G), zostup od h k tónu G

V ZR sa s týmto rozdrobením stretáme najčastejšie v popevkoch *kolybcy* a *chrabrica*, a to bez ohľadu na to, či v pôvodnom byzantskom zápise bola rovná alebo zlomená finála.

- *kylisma* (na E, a, h)

- > *pauk*

Gréckej *kylisme* zodpovedá ruský *pauk*, ktorého melódia vychádza z dlhšieho variantu.⁴ Pôvodne jednoduché prechodové zalomenie získava v ZR charakter krátkej fity.

Starorus.

ZR po reforme

RI

ZR po ref.

RI

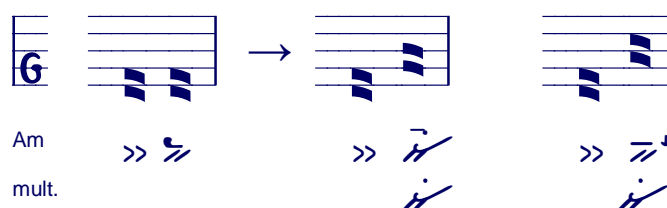
Vývoj melódie (porov. 4. hlas):

RI

Rus.,RI

⁴ Náš melodický výklad dlhšej kylismy je najbližší riešeniu Jana van Biezena. Presný rytmus tónov stanovujeme na základe analógií s novšími štádiami byzantského oktoichu a s ruským ZR, predovšetkým však podľa pravidla „zdvojenia“.

– zvýšenie finály o kvartu/kvintu (najmä E, D)

V ZR nie sú možné jednoduché kvartové/kvintové skoky pred finálou. Vo väčšine prípadov nachádzame kadenciu v bežnom tvare. Ak je predsa finálny tón zvýšený, zmena je postupná a zasahuje celú kadenciu (modifikácie napr. sviazni s podjemom/podjezdom).

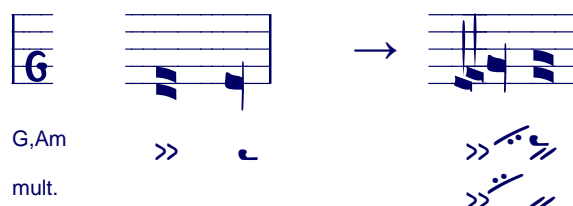
– usmernenie finály (a)

V ZR sa tieto usmernenia nielenže vo veľkej miere zachovali, ale zlom aG sa dokonca koncom 17. storočia v ruských prameňoch stáva štandardným ukončením formúl *prevoloka/povertka* aj tam, kde má byzantská predloha hladký finálny tón.

– zvýšenie finály o terciu s modifikáciou na predposlednej slabike (len E)

Zvýšenie finály na G je v strednobyzantskom kontexte 12-13. storočia zriedkavé, ale v ZR sa stalo normou. To znamená, že finála E v ZR prakticky zmizla a pôvodné kadencie boli modifikované obratom ku G.

Univerzálne postupy

Základným stavebným kameňom byzantských nápevov sú formuly, ktoré pozostávajú z dvoch hlavných častí. Jadro formuly, teda kadencia spolu s invariantným predkadenčným motívom, sú pre kategorizáciu formuly určujúce. Jadru predchádza *prívod*,⁵ čo je melodický postup od finály predošlej formuly k jadrú aktuálnej.

V byzantskom kontexte sa každé formulové jadro môže viazať s viacerými kvalitatívne odlišnými prívodmi.⁶ Jedna z prvých vecí, ktoré zaujmú pri komparatívnom štúdiu ZR, je výrazná redukcia tejto rozmanitosti. Popevky (v zmysle invariantného jadra) sa viažu s jediným alebo výnimočne s dvoma typmi prívodu.

Rôzne formulové jadrá môžu mať prívody, ktoré sa zhodujú v podstatnej časti svojej melódie. Ak si z takéhoto prívodu odmyslíme krátke väzbové motívy (väzba na finály predošlej formuly, väzba na jadro aktuálnej formuly), môžeme z týchto typologicky podobných prívodov abstrahovať niekoľko *univerzálnych melodických postupov*.

Postupy v Gh-móde

Gh-mód je základný „čítací“ submód byzantského 2. hlasu. Pozostáva z vlastného Gh-módu a z vloženého he-módu, ktorý je kvintovým zvýšením Ea-módu. Interným postupom v Gh-móde sú G- a h-deklamácia, dvojvýchodnými postupmi sú **h-a* a *h/d-c*.

G-deklamácia

G-deklamácia sa vyskytuje spravidla na začiatku piesní a po DG-skoku. V byzantských melódiách pozostáva z krátkeho iterovania tónu G a terciovej deklamácie nastupujúcej terciovým skokom nahor, ide najmä o motívy *haG*, *hahaG*, *GhG*.

V ZR prešla G-deklamácia viacerými typmi zmien. Najčastejšie sa úvodné tóny G zdvihli o terciu:

The image displays musical notation and rhythmic symbols for G-declamation in Gh-mode. It features two staves of musical notation, one for Am and one for OP, with a yellow highlight on the initial G notes. Below the notation are rhythmic symbols for Am,G and Va, and two examples of rhythmic patterns labeled S411 and S429.

⁵ Otrocký preklad ruského *подвод*.

⁶ Hoci z hľadiska textu predstavuje formula nedeliteľný celok, v skutočnosti prívod a kadencia sú vo veľkej miere nezávislé stavebné prvky a z hľadiska melodického štúdia nemá zmysel detailné štúdium všetkých prívodov doložených pred konkrétnou kadenciou.

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S429,30,34

J002

Terciový zdvih sa nebráni ani terciovej akcentácii:

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S429

V irmosoch pozorujeme dokonca zmenu pôvodného motívu na c-deklamáciu s d-akcentáciou:

E.g.II > ˆ / > > ˆ ˆ

E.g.II

E.g.II

Sav

S407

S408

S410/14

S430/34

J002

L1709

J002

Jednoduchá G-deklamácia sa v ideálnom prípade zachováva aj v ZR, avšak s rozdrobením (v dĺžke max. 3 slabík).

Am

Vi

Pp

S409

S414

S416

S442

Tr

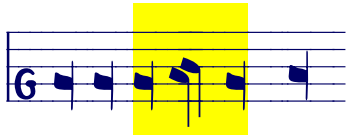
Jednoduchá G-deklamácia s akcentom

Am

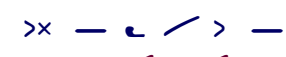
VR58

S408/9

J289

Am

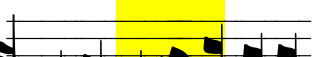
Vi

TU

Pp

S439

S409

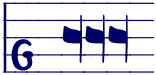
S416

J002

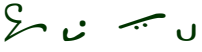
h-deklamácia

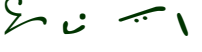
Rovná h-deklamácia

Rovná deklamácia v mnohých prípadoch prechádza do ZR s dĺžkou odlišnou od byzantského vzoru a bez akcentačných prvkov. Na druhej strane vidno tendenciu (pred vliatím do jadra formuly) „zvlnenia“ melódie okolo tónu *h* alebo vložení *c*-akcentáciu podľa potrieb csl. textu.

Am

Am

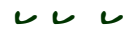
S408

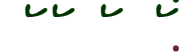
S411

S429

OP

OP

S408

S429

OP

OP

OP

E.g. II

Sav

Ch

S407

S408

S410

L1709

J046

Am

Sa63

Pp

S410

S429

Am

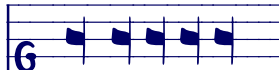

Vi

Pp

S409

Pr

V prípade dlhších úsekov *h*-deklamácie v irmologione nie je zriedkavosťou jej zmena na *c*-deklamáciu v ZR.

 <p>E.g.II</p> <p>Ch</p> <p>S407</p> <p>S408</p> <p>S430</p> <p>J002/029</p>	 <p>E.g.II</p> <p>E.g.II</p> <p>Ch</p> <p>S407</p> <p>S408</p> <p>S410</p> <p>S429</p> <p>S430</p> <p>L1709</p> <p>J002</p>
---	---

***h*-deklamácia s jednoduchým akcentom**

Jednoduchý akcent je pomerne vzácny v tých piesňach, ktoré majú aj ruténsky či ruský fixovaný nápev. Aj malý počet príkladov však ukazuje, že tento typ deklamácie sa v ZR mení na *c*-deklamáciu s jednoduchým *d*-akcentom, čo je napokon prirodzené a očakávané riešenie.

 <p>Am</p> <p>Am</p> <p>Vi</p> <p>Pp</p> <p>S409</p> <p>S442</p> <p>PrP</p>
--

h-deklamácia s plným akcentačným postupom

Plný akcentačný postup sa v byzantských spevoch objavuje spravidla tam, kde je deklamačný úsek dlhší. Tieto motívy takmer bez výnimky prechádzajú do ZR ako *c*-deklamácia a pôvodný akcentačný postup *hdch* sa realizuje buď prostým *d*-akcentom (zodpovedajúcim skôr byzantskému jednoduchému akcentu) alebo analogicky zvýšeným postupom *cde^bdc*.

Základný *d*-akcent

Am

Am

Vi

Pp

S442

Am

Am

Vi

Pp

S409

S442

PT

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S408

S429

J002

Zvýšený akcentový postup cde^bdc

Takéto zvýšenie je sporadicky doložené ešte v strednobyzantskej vrstve (v stichirách oktoichu). Ruská tradícia ho len rozšírila aj na ďalšie miesta.

E.g.II $\frac{1}{2}$

Sav

Ch

S407

S411

S429

S430

OP

Výrazným rozdielom oproti byzantským pravzorom je posun akcentácie v ZR na začiatok formuly bez ohľadu na to, kde sa akcent nachádzal v pôvodine.

S411

S414

S429

OP

S430

h/d-c postup

Postup h/d-c sa zachoval a do ZR preniesol najlepšie tam, kde sa zostup *dc* realizuje na jednej (dlhej) slabike a v rozdrobení *seismy*.

Seisma

Am

Am

Vi

Pp

Ch

S440

S409

S408/42

S409

PrP

J002/029

E.g.II

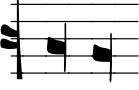
S408

S410

S429

S430,34

J046

J029

L1709

Dvojslabičný postup dc

Dvojslabičný postup prechádza do ZR veľmi nejednotným spôsobom, ako typ deklamácie, ktorá sa pružne prispôsobuje textu. Postup od tónu *a* nahor a následný zostup sa často menia na prostú *c*-deklamáciu s *d*-akcentom, ktorý môže byť v ZR aj predĺžený, v ojedinelých prípadoch zvýšený na *e^b*.

Am

Am \ > - - / > >
Vi \ > > - - > >

E.g.II

Pp

S439

S409

S414

Tr

pred themou:

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410

S430

J029

Am

Ch

S407

S408

S410/14

S429

S430

J002

J002

S408

S410

S430,34

J002

J002

J002

J002

J002

S408

S410

S430,34

J002

J002

J002

L1709

G/h-a postup

G-hh.a

Tento jednoduchý postup má v ZR prekvapivo jednoznačnú paralelu, doloženú množstvom príkladov. Rozdiel v melódii odráža na jednej strane konzervatívnosť v neumovom zápise, na druhej strane zmenu významu *petasti+kentimata* (*kriuk svetlyj*) a s tým súvisiaca úprava na slabike pred vrcholom.

Am **G**

Am

Vi

Ch

S408

S409-30

J002

OP

S429

OP

OP,Tr

PrP

h-hh.a

Motív začínajúci sa na tóne *h* sa v ZR realizuje podobne ako variant od tónu *G*, alebo sa nahrádza niektorým zo znení *h*-deklamácie.

Am **G**

Va

S407

S411

S429

J002

Am

VR54

S1217

Pp

S439

S408

PrP

hc.ha

Motív s dlhým prízvuchným vrcholom sa v ZR realizuje dvoma spôsobmi. Prvou možnosťou je popevok *muga*, kde sa pôvodné *hc* mení na prosté dlhé *c*, s prípadným rozdrobením:

Am G

Am

S414

S429

OP

G

G

S411

OP

Am G

Am

Vi

Pp

S407

S410

J029

Druhou možnosťou realizácie je najmä v prípade formúl cG.E zachovanie vzostupného motívu vrcholu s *dyo*, avšak s odlišným nástupným tónom:

Am G

Va

S408

S414

S445

J002

Am G

Am

Vi

Pp

S440

S442

Tr

Tr

ha

Motív *ha* je už v byzantskej vrstve zameniteľný s *G-hh.a*, čo sa v adaptácii do ZR prejavuje v podstate zhodnou realizáciou.

Am *G* [Musical notation]

Am [Musical notation]

Vi [Musical notation]

Pp [Musical notation]

S409 [Musical notation]

S410 [Musical notation]

S429 [Musical notation]

PrP [Musical notation]

Am *G* [Musical notation]

Am [Musical notation]

Vi [Musical notation]

Va [Musical notation]

S409 [Musical notation]

S447 [Musical notation]

PrP [Musical notation]

Am *G* [Musical notation]

Am [Musical notation]

Vi [Musical notation]

Pp [Musical notation]

S439 [Musical notation]

S410 [Musical notation]

S442 [Musical notation]

J029 [Musical notation] J002

G [Musical notation]

E.g.II [Musical notation]

Sav [Musical notation]

Ch [Musical notation]

S407 [Musical notation]

S408 [Musical notation]

S410 [Musical notation]

S430 [Musical notation]

J029 [Musical notation]

h2.a

Motív *h2.a* nachádzame prevažne v irmologione a jeho adaptácia v ZR nie je jednotná. Najčastejší a zároveň najpresnejší náprotivok je rovnaký ako v prípade *hc.ha* (druhý z motívov).

Inou možnosťou sú rôzne o terciu zvýšené motívy (podobné ako pri *h/d-c*), tie však nie sú dostatočne početne doložené (stĺpec vpravo).

E.g.II
Sav
Ch
S407
S408
S410
S429,30,34
S429
J002
J029
J002
I229

E.g.II
Sav
Ch
S407
S408
S429
S430
J029
J002
J002

Postupy v Ea-móde

Ea-mód sa v byzantských spevoch objavuje primárne v záveroch periód, ale tiež ako oblasť dočasného odklonu v blokoch. Plnohodnotný deklamačný postup nachádzame iba na tóne *a*. Náznaky deklamácie sa objavujú aj na tóne E, ale tam ide len o niekoľko tónov s prechodom k inej hladine.

Dvojvýchodným postupom je *Da/Ea* a *EFG*.

a-deklamácia

Rovná

Am G

Am

Vi

TU

S440

442

J029

G

Am

Vi

TU

Pp

S439

S408

409

S430

416,42

J002

J002

Am G

Am

Vi

Pp

S440

S409

S442

PrP

G

E.g.II

Ch

S407

S408

S410-34

J029

L1709

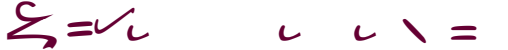
E.g.II

Sav

Ch

S407

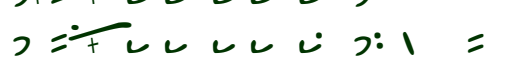
S408

S410

S429,30,34

Rovná deklamácia sa v ZR zachováva, alebo sa mení na *h(b)*-deklamáciu, a to najmä v prípadoch, keď pôvodná *a*-deklamácia v byzantskej vrstve nasleduje za G/h-a postupom.

Akcentácia „zhora“

Am

Am

Vi

S411

S414

S429

S430

OP

S409

S441

PrP

PrP

Am

Am,~G

Va

S411

S414

OP

OP

Am

Am

Vi

Pp

S439

S440

409,16

442

02

709

Akcentácia „zdola“

V ZR sa tento postup realizuje inými spôsobmi, keďže spodná oblasť v Ea-móde sa redukuje.

Da/Ea-postupy

Postup od tónov *D*, *E* ku *a* v ZR prakticky neexistuje. Finály *E*, *D* sa systematicky odstránili nasmerovaním príslušných kadencií prevažne k tónu *G*. Nie je teda nutný ďalší postup zdola a nová formula sa začína väčšinou niektorým z variantov znamennej adaptácie *G/h-a* postupu alebo *G*-deklamácie.

EFG-postup

EFG-postup má väčšinou rovnaký osud. V niekoľkých prípadoch sa v ZR nahrádza *DG*-prechodom (*pálka vzdernutaja* na začiatku kóla)

Polokadenčné formuly

Trieda Ga – polokadencie s apodermou

Slabé formuly triedy Ga tvorí typický koncový motív Ga, ktorému predchádza prívod v Ea- alebo Gh-móde. V ZR sa po redukcii submódu Ea nižšie prívody nahrádzajú vyššími, prípadne sa celá formula nahradí vyšším popevkom.

Formuly *E.a, *G.a sa po prechode do ZR spravidla nezachovali a rozpúšťajú sa v prívode lokálne prijateľným spôsobom. Až výraznejšie formovaný variant hG.a zanecháva lepšie čitateľnú, hoci iba nepriamu stopu.

hG.a

Polokadenčné formuly hG.a sú už v byzantskej vrstve nie veľmi presvedčivo oddelené od modifikovaných ha.G -a. V kontexte ZR sa tieto rozdiely stierajú celkom, preto zhromaždíme reflexy všetkých byzantských hG.a na tomto mieste a budeme ich považovať za slabé.

Jedným z najčastejších znamenných reflexov hG.a je *prevolokalpovertka*. Ide len o nepriamy vzťah, pri ktorom sa pôvodný motív **G.a** rozširuje a mení na **Gh.a**, **Ga.a**.

Am **G** [Musical staff notation with yellow highlight on the final note]

Am [Sign notation]

Vi [Sign notation]

Pp [Sign notation]

S409,416 [Sign notation]

S442 [Sign notation]

PrP [Sign notation]

PrP [Musical staff notation with yellow highlight on the final note]

Am **G** [Musical staff notation with yellow highlight on the final note]

Am [Sign notation]

Vi [Sign notation]

Ch [Sign notation]

S409 [Sign notation]

S416 [Sign notation]

[Musical staff notation with yellow highlight on the final note]

Druhým pomerne frekventovaným reflexom je *muga / opočinka*. Priamym pravzorom *mugy/opočinky* je formula *ha.G*, čo znamená, že v prípade *hG.a* sa formula uchopila⁷ ako *ha.G -a*, následne prišlo k eliminácii *a*-modifikácie a pretlmočeniu do ZR základným tvarom popevku. Tomuto procesu nahráva skutočnosť, že už v byzantskej vrstve vidno nejednotnosť v aplikácii modifikácie na *ha.G*:

D1

Am 1-2

Am 1-2

S411

S414

OP

OP

Eliminácia modifikácie ako základ pre *mugu a opočinku*:

Am

Am

Vi

Pp

S439

S409

S442

Pr

Am

Am

Vi

Pp

S439

S440

S414

S416

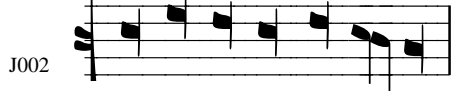

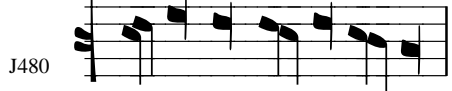
Tr

⁷ Aj v prípade zreteľne slabých formúl, kde chýba spojový tón!

Dvakrát medzi reflexmi nachádzame „rýchly“ vozmer.

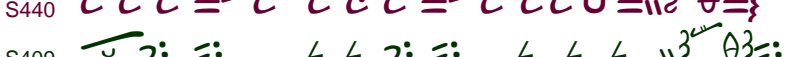
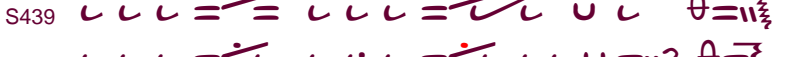
 <p>Am G</p> <p>Am $\text{ت} \setminus \text{=} \text{=}$</p> <p>Vi $\text{ب} \setminus \text{=} \text{=}$</p> <p>Pp $\text{ك} \setminus \text{=} \text{=}$</p> <p>S440 $\text{ك} \setminus \text{=} \text{=}$</p> <p>S409 $\text{ك} \setminus \text{=} \text{=}$</p> <p>PrP $\text{ك} \setminus \text{=} \text{=}$</p> 	 <p>Am G</p> <p>Am $\text{ك} \setminus \text{=} \text{=}$</p> <p>Vi $\text{ك} \setminus \text{=} \text{=}$</p> <p>S411 $\text{ك} \setminus \text{=} \text{=}$</p> <p>S414 $\text{ك} \setminus \text{=} \text{=}$</p>
--	---

Dvakrát je v irmologione doložený vyšší, kontúrami podobný popevok.

 <p>E.g.II G</p> <p>E.g.II $\text{ك} - - / > \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك}$</p> <p>Sav $\text{ك} \text{ك} - - / > \text{ك} \text{ك} \text{ك}$</p> <p>Ch $\text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك}$</p> <p>S407 $\text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك}$</p> <p>S424,410 $\text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك}$</p> <p>S429 $\text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك}$</p> <p>S434 $\text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك}$</p> <p>J002,029</p>	 <p>E.g.II G</p> <p>E.g.II $\text{ك} - - / > \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك}$</p> <p>S408 $\text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك}$</p> <p>S410 $\text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك}$</p> <p>S429 $\text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك} \text{ك}$</p> <p>J002</p> <p>J029</p> <p>J480</p>
---	--

Irmologion má svoj špecifický jazyk a v tomto prípade zrejme ide o presný, originálny spôsob pretlmočenia *hG.a*. Postup na tóne *d* alebo *h/d-c* prešiel do ZR ako *c*-deklamácia s *d* alebo *e^b* akcentom. Motív *hG.a* prešiel do vyššieho *dc.a*, čo zodpovedá analogickým posunom melódie v irmologione nahor. Pozoruhodné je zachovanie finály *a*.

hG.a fita

Trieda Ga.* – polokadencie s kufismou

Ea.*

Slabá formula Ea.G sa v ZR transformuje do popevkov vyššieho Gh-módu. V menšom počte sú to dokonca popevky s čiastočne podobnými kontúrami – *podjem*, *prevoloka* (aj *Ea.a*), *vozzraz*.

Výraznú štatistickú prevahu však má *muga* / *opočinka*.

Am

Am

S411

S429

OP

Am

Am

Vi

Va

S409

S447

Am

Am

Vi

Va

Ch

S407

S409

Fa.*

Azda jedinou výnimkou v celom skúmanom korupse je 5. irmos nedele Márnotrátneho syna, kde zriedkavej byzantskej formule Fa.G zodpovedá pomerne presná znamenná analógia.

E.g.II — ۛۛۛۛ — ۛۛۛۛ

Ch ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

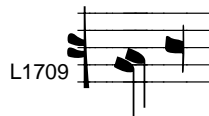
S407 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

S408 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

S429 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

S408 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

S429 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

S408 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

S410 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

S434 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

Pp ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

S440 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

S409 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

S410 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

S429 ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ = ۛۛۛۛ ۛۛۛۛ =

Ga.*

Formuly s motívom *Ga.G*, *Ga.a* sa zapisujú spravidla s kufismou. To zaručuje, že sa tmočia do ZR dosť dôsledne popevkom *kľuč* a prívodom na báze *G/h-a*.

Am

Am

Vi

Pp

S439

S416

S442

Am

TU

S408

S429

I229

J002

Am

Am

Vi

Pp

S409

PrP

PrP

V časti prípadov je znamenným obrazom *Ga.a* popevok *prevoloka/povertka*, teda (v súlade so zameniteľnosťou doloženou už v byzantskej vrstve) sa *Ga.a* tmočila ako *Gh.a*.

Am

Am

S429

OP

OP

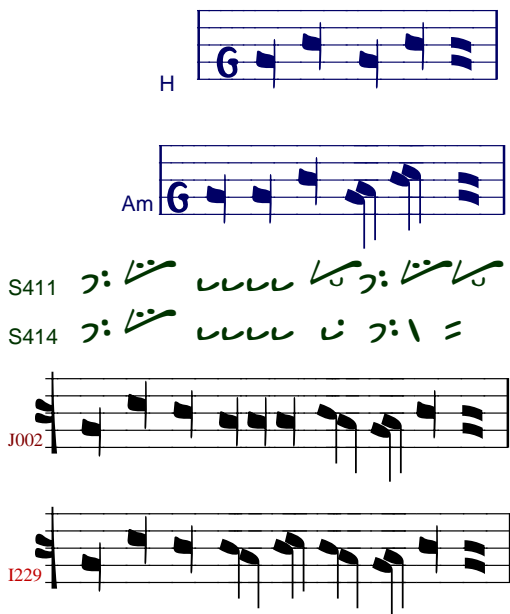
D

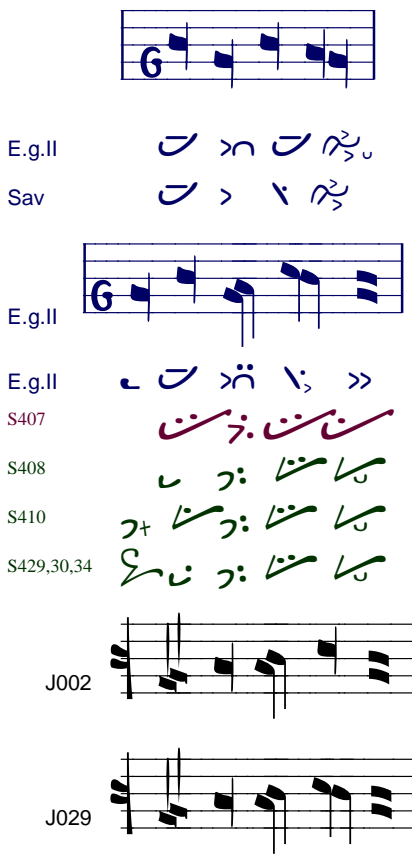
Gh.a

h.Gh.a

Formula *h.Gh.a* prechádza do ZR presne a priamo ako *povetka/prevoloka* alebo *vozmer*. Avšak v ZR pri tomto motíve nie sú odlišené slabá *h.Gh.a* od silnej modifikovanej *xG-a*.

Musical notation for Gh.a and h.Gh.a. The first staff shows the Gh.a formula on a treble clef with a G chord symbol. The second staff shows the h.Gh.a formula on a treble clef with an Am chord symbol. Below these are two staves of handwritten Persian notation with corresponding notes: S411 and S414. At the bottom are two staves of handwritten Persian notation with corresponding notes: J002 and I229.

Musical notation and examples for Gh.a and h.Gh.a. The top staff shows the Gh.a formula on a treble clef with a G chord symbol. Below it are two staves of handwritten Persian notation with corresponding notes: E.g.II and Sav. The next staff shows the h.Gh.a formula on a treble clef with a G chord symbol. Below it are two staves of handwritten Persian notation with corresponding notes: E.g.II and S407. The next staff shows two staves of handwritten Persian notation with corresponding notes: S408 and S410. The next staff shows two staves of handwritten Persian notation with corresponding notes: S429,30,34. At the bottom are two staves of handwritten Persian notation with corresponding notes: J002 and J029.

h2.Gk.a

Byzantská formula prechádza priamo do znamennej *perevoloky* alebo *povertky (strednej)*, pričom rozdiel medzi oboma popevkami vo vzťahu k byzantskej vrstve nie je zrejмый.

Am G

Am Vi

Am Vi

Ch

S407

S408

S409,411,447

S409,447

S434

OP

J002

Dlhší tvar (de facto modifikovaná xG!) si prechádza do povertky ťažkým znakom v predkadencii.

Am G

Am TU

S414

S430

S429

S454

ha.Gk.a

Byzantská formula prechádza priamo do znamennej *prevoloky* alebo *povertky*, pričom rozdiel medzi oboma popevkami vo vzťahu k byzantskej vrstve nie je zrejмый.

Am

Am > — / > > ˆ ˆ
 Vi > — / > > / ˆ

Am

Am ˆ — ˆ > ˆ > ˆ ˆ >
 > — / > > ˆ ˆ >>
 Vi ˆ ˆ / > > ˆ ˆ ˆ.
 ˆ — / > > ˆ ˆ //
 / > > / >
 Va ˆ > > / >

ˆ ˆ
 ˆ ˆ alebo ˆ ˆ

Pp, S239-40

ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ
 ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ
 ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ

S414 ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ S409, 411, 447
 S429 ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ S411

OP

Sav

Sav > ۆ ڤ ۆ / >

Ch ل ل ل = ۆ ڤ ل ل ل

S407 ل ل ل = ۆ ڤ ل ل ل
ل ل = ۆ ل ل = ۆ

S408 ل ڤ : = ۆ ل | = ۆ
ل ل ل = ۆ ل ل ل = ۆ

S410 ل ل ل = ۆ ڤ | = ۆ
ڤ ل ل ل = ۆ ڤ | = ۆ

S429 ل ل ل = ۆ ڤ | = ۆ

S429,30,34 ڤ ل ل ل = ۆ ڤ | = ۆ

J002

J029

Am

Am > - / > >> >>

Am

Am - / > >> >
 Vi > / > >> > u
 Va > / > >> > u

Pp, S239-40

S429,447

PrP

2

Fita krasna

Am

Am c c c - / > >> > . >>
 Vi c c c - / > >> > . >>

Var.

S414

S442

Metallov

Tr

Gh.G

Formula podobná ha.G2.G -a, avšak bez spojového tónu.

Am

Am > — / > > > > > > >

Vi > > > / > > > > > > >

Pp

S440

S409 S442

S447

PrP

Rozdrobenie ha

Am

Am > \ J > / >

> \ ~ > > > > >

Vi > > > / > > > > >

Va > > > / > > > > >

Pp

S409

PrP

PrP

E.g.II

E.g.II

Sav

Sav > > > / > > > > >

S407

S408

S410

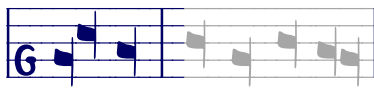
S429

J002

Gc

Gc.a

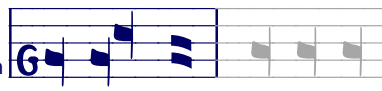
Malé formuly Gc.a nachádzame takmer vždy pred xxG a považujeme ich za neodmysliteľnú súčasť ich prívodu. Na tomto mieste preto spomenieme len dva zriedkavé prípady iného umiestnenia.

E.g.II >> > ̣
Sav >> >
Ch = ̣
S408 ̣
S410,29,30 ̣ + ̣
S434 ̣ + ̣

J002 J029, J480

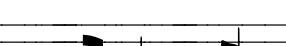

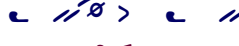

Am G >> > ̣
Am ̣ >> ̣
Vi > ̣ ̣
Va > ̣ ̣
Ch ̣ > ̣ =
S407 ̣ = ̣
S409 ̣ ̣
S411 ̣ ̣ S447

PrP

Gc.aa.a

Malé formuly *Gc.aa.a* alebo *Gc.a2.a* nemajú zreteľný reflex v ZR. Motív Gc sa v lepšom prípade tlmočí *strelou* alebo *dudou*, pričom formula sa môže aj nemusí zachovať (vleje sa do kulizmy strednej, ktorá sa v ZR môže objaviť bez byzantskej opory, a to práve vďaka motívu Gc, ktorý je s xxG tak úzko zviazaný, že melódiu tým smerom „zvedie“).

<p>E.g.II </p> <p>E.g.II </p> <p>Sav </p> <p>Ch </p> <p>S407 </p> <p>S408 </p> <p>S410 </p> <p>S430 </p> <p>S429 </p> <p>J002 </p> <p>J480 </p>	<p>Am </p> <p>Am </p> <p>Vi </p> <p>Va </p> <p>Ch </p> <p>S409 </p> <p>S447 </p>	<p>S411</p>
---	--	-------------

Najčastejšie sa *Gc.a*.a* realizuje v ZR ako *povetka/prevoloka*, teda motív *Gc.a* sa nahradí ekvivalentným *Ga.a* (resp. *xG -a*) a tlmočí sa jeho reflexom.

<p>Am </p> <p>Am </p> <p>Vi </p> <p>Pp </p> <p>S414 </p> <p>S442 </p> <p>Tr </p>	<p>S414</p> <p>S442</p>
---	-------------------------

Antikadencie

Trieda FG / cd / de

Formula FG.G a jej rôzne nadstavenia sa v ZR nenachádzajú. Absenciu prívodu typu EFG sme už konštatovali vyššie. Na mieste pôvodnej formuly FG.G sa v ZR objavuje prevažne jedna z nasledujúcich náhrad: 1. *podjem* (skôr s nízkym prívodom), 2. DG-prechod, 3. *skočec* (zriedkavo a nie veľmi systémovo), 4. *niektorý z variantov G/h-a postupu*. Z hľadiska kontúr neumov jedine *podjem* vizuálne a funkčne zodpovedá pôvodine.

FG.G → Podjem

Podobne len veľmi zriedkavo nachádzame s kvalitnou paralelou v ZR o kvintu vyššiu jednoduchú formulu *cd.d*. Dvakrát formule *cd.d* zodpovedá popevok, ktorý máme iba v neumoch, avšak jeho melodickú realizáciu nachádzame medzi paralelami k thematismom na báze *cd.d*.

Raz (Mojs 4) nachádzame popevok, ktorý melodicky dobre zodpovedá byzantskej pôvodine, avšak finálu znižuje o kvartu.

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410

S429

J002 t = 0 ?

Tento popevok je doložený aj na iných miestach, kde síce nie je *cd.d*, ale tónová hladina tomu zodpovedá alebo sa dá uvažovať o *cd.d* aspoň podľa neumových kontúr. Prípadne sa objavuje ako paralela *cd.d*, avšak s mierne odlišným delením na kóla.

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410

S429

J002

J046

L1709

Azda najpresnejším, ale pomerne slabo doloženým (KB8, Obr7) znamenným reflexom je vyšší variant riutky, a to dokonca v dvoch hladinách podľa toho, či je pravzorom cd.d alebo de.e:

cd.d (KB8)

E.g.II

Ch

S407

S410

S429

de.e (KB8, Obr7)

E.g.II

Sav

S407

S424

S430,34

J002

Výrazne lepšia situácia je v prípade fity, ktorá vznikla zdvojením a ornamentáciou motívu *cd.d*. Najčastejšou a melodicky pomerne presnou ZR paralelou je jednoduchá fita – *kokiza* (akoby predĺženie *fity so zmeicou*), a to s jednotnou melódiou v ZR pre všetky byzantské varianty.⁸

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

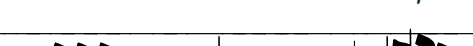
S407

S407

S408

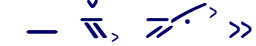
S430

S410,414

S434

J002

Am

Am

Vi

Si581

Pp

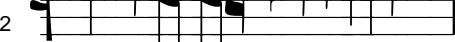
S407 =S440

S439

S409

S410

S442

J002

Vi

Am

Am

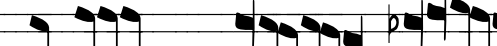
Pp

S407

S439

S409

S410

S442

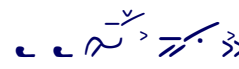

⁸ Kokiza je paralelou aj k iným byzantským thematizmom.

Niekoľkokrát prešiel thematismos *cd.d* do ZR ako *fita trojsvetlá*. Je to dané určitou podobnosťou kriukového zápisu, avšak melódiu tejto fity je ťažké dať do akéhokoľvek súvisu s *cd.d*.

Am **G**

Am

Vi

Va

Ch

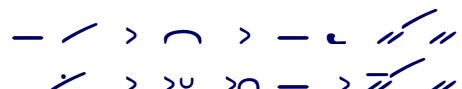
S409

S411

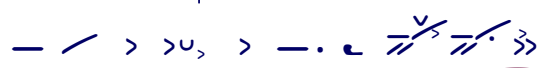
S447

S414

V dvoch prípadoch je ZR paralelou k thematismu *cd.d* melodicky veľmi dobre zodpovedajúci popevok *voznosec*.

Sav

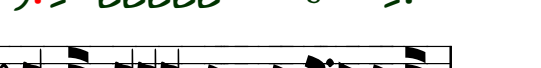
E.g.II

E.g.II

Ch

S407

S410

S429

J002

J029

Trieda G-h

Ga.h

Ga.h – podjem

Formula Ga.h sa v ZR mení jednoznačne a priamo na popevok *podjem*.

Krátky podjem (najmä **-dt**) sa v ZR často (aspoň v niektorých rukopisoch) tlmočí *zdvojením* (dvojnásobný čas nôt) alebo aspoň pridaním nôt na začiatku. Finála *podjemu* sa zmenila z *h* na *c*.

The image displays musical notation for the 'Ga.h - podjem' formula across three columns. The first column shows a staff with a G-clef and a 6/8 time signature, followed by a list of manuscript examples (Am, Vi, Vi,G3, Pp, S407, S439, S409, S410, J002, J480, J029) with their corresponding modern notation. The second column shows a similar staff with a G-clef and a 6/8 time signature, followed by a list of manuscript examples (Am, Vi, S1217, Vi, Pp, S439, S440, S410, S416, S442, Tr) with their corresponding modern notation. The third column shows a staff with a G-clef and a 6/8 time signature, followed by a list of manuscript examples (Am, Pp, S439, S408, S416, S442, S429, PrP) with their corresponding modern notation. The notation includes various symbols, clefs, and time signatures, with some examples highlighted in yellow or red.

Ga.h s prívodmi sa tlmočí už štandardne a na motíve haG vzniká typická znamenná predkadencia *podjemu*.

Am

Am

G

S429

OP

J029, J480

Am

Am

Vi

Va

Ch

S407

S408

S409

S429

OP

OP

RI

E.g.II

Sav

S410

J029

Am

Am

Vi

Pp

S439

S409

PrP

S408

S410

S410

V irmologione sa často motív *podjemu* zvyšuje, niekedy len v prívide a inokedy aj v invariantnej časti. Zvýšený *podjem* sa však potom v mnohých prípadoch stáva iba nediferencovaným nástupom prívodu.

Terciový zdvih v prívide

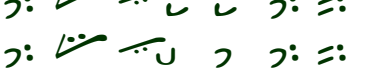
E.g.II

E.g.II

Sav

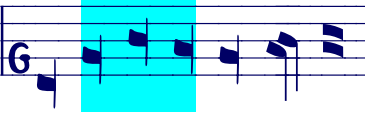
Ch

S407

S408

S429

J002

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S424

S429

S434

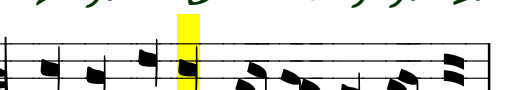
J002

J029

E.g.II

E.g.II

Sav

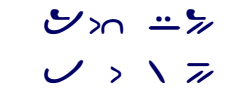
S407

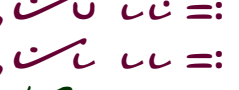
S408

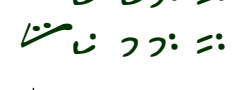
S430/34

J002

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S429

J029

Zdvih v invariantnej časti

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S408

S434

J002

E.g.II

Ch

S407

S408

S410

S429

J480 J002

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410-34

L1709

Rozplynutie podjemu v prívide

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410

S429,30,34

J002 ~J029

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410

J002

Ch

S408

S410

J029

Poznámka. Niekoľkokrát je na začiatku piesní doložená transformácia formuly *Ga.h* na znamennú *mugu/opočínku*:

The image displays a musical transformation of the *Ga.h* formula. At the top, a staff shows a sequence of notes in G major. Below this, several rows of tablature are provided for different instruments or systems:

- Am:** A single note on the 6th string, 3rd fret.
- Vi:** A sequence of notes on the 6th string, 3rd, 4th, 5th, and 6th frets.
- Pp:** A sequence of notes on the 6th string, 3rd, 4th, 5th, and 6th frets, with a double bar line at the end.
- S440:** A sequence of notes on the 6th string, 3rd, 4th, 5th, and 6th frets, with a double bar line at the end.
- S409:** A sequence of notes on the 6th string, 3rd, 4th, 5th, and 6th frets, with a double bar line at the end.
- S442:** A sequence of notes on the 6th string, 3rd, 4th, 5th, and 6th frets, with a double bar line at the end.

At the bottom, a staff labeled **PT** shows a sequence of notes in G major, identical to the top staff.

Dôvodom tejto (častej, ale nesystémovej) zámény je podobnosť neumových sekvencií v prípade, keď je na predposlednej slabike *bareia*.

Thema exo – Fita prevodná

Ornamentovaným tvarom Ga.h je *thematismos exo*, ktorému zodpovedá *fita tichá v stichirách* a *fita prevodná v irmologione*.

The image shows a musical score for 'Thema exo – Fita prevodná'. It includes parts for Am (Amen), Vi (Violin), Pp (Piano), Ch (Chorus), S408, S409, S442, S447, S430, J046, and Tr (Trumpet). The score is written in a stylized notation with various symbols and colors (blue, red, green, yellow) indicating different musical elements and ornaments. A vertical grey bar highlights a specific section of the score.

Vzťah základnej formuly a thema je v byzantskej vrstve typický *zdvojením* dĺžky tónov a následnou ornamentáciou na získanom časovom priestore. V ZR pokročila technika fitovej ornamentácie na vyšší stupeň. V tomto prípade je ornamentácia založená na 2- až 4-násobnom predĺžení základnej melódie.

Byzantská thema:

Ga.h

Zdvojenie

Thema

Znamenná fita:

Podjem

2-4x dĺžka

Fita

Fita prevodná sa v staršej ruskej redakcii končí tónom *c*. V ruténskej a čiastočne aj v ruskej redakcii pokračuje (**ornamentovaným**) tónom *b*, čo však je už motív fity tichej a mračnej (thema nad *G.ah.h*).

Ga.hh.h

Formula je pomerne zriedkavým predĺžením Ga.h o jednu stopu. Do ZR prechádza podľa okolností:

1. ako bežný *podjem* so zmeneným delením verša na kóla
2. ako neštandardný *podjem* so zmeneným delením verša na kóla

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S410 ~S430

S429 ~S430

J002

J029

3. ako rôzne osobitné (hapax) popevky so snahou zachovať kontúry a rytmus.

Am

Am

Vi

Pp

S409

S442

PrP

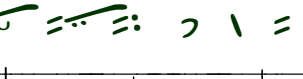

E.g.I

E.g.I

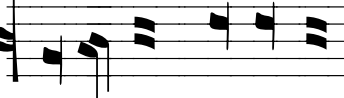
Sav

S407

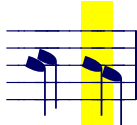

S408

S429,30

J002

L1709

4. v irmologione – rytmicky presne, ale s terciovým až kvintovým zvýšením

		
E.g.II		
E.g.II		
Sav		
Sav		
Ch		
S408		
S429		~ S430
J002		J029,480, ~I80
		L1709,J002

Thema+omalon – Fita zatvor/chabuva

Thema so znakom *omalon* (v starších prameňoch) je položená na melodickej kostre blízkej formule Ga.h(h.h). V ZR jej zodpovedá takmer bez výnimky *fita zatvor*.⁹

Výraznejšie rozpracovaný typ tejto темы prechádza do ZR ako *fita chabuva*.

⁹ Thema+omalon s vhodným prívodom sa dá považovať tiež za variant kratšieho *xh*. Aj vtedy je reflexom *zatvor*.

G.y(x)h

G.yh -dt

Tento tvar je zriedkavý. Do ZR prechádza ako bežný *podjem*.

Zvláštnym prípadom je *yh*, pokiaľ je zreteľnou terciovou modifikáciou *ah.G*. Do ZR (slabo doložené) prechádza ako *ah.G* bez modifikácie (*unylka*) alebo ako nediferencovaná deklamácia na *b*.

a-modifikácia finály sa do ZR (zriedkavo) tmočí rytmicky nepresne ako *prevoloka*.

G.yh -mt

Rytmický tvar -mt prechádza do ZR veľmi nejednotne. Môže sa tlmočiť ako *podjem* (rytmicky nepresné) alebo *prevoloka* (modálne nepresné). V jednom prípade sa realizuje ako *duda* a v jednom ako *podjezd*.

Am

Am >

Vi

Pp

S440

S439

S416

S442

Tr

Tr

E.g.II

E.g.II >

Sav > >

Ch

S407

S408

S429

S434

J002

J029

02 (G.ah.h)

Kostra *G.ah.h* nad dvoma slabikami je základom pre druhý najfrekventovanejší thematismos 2. hlasu. Do ZR prechádza podľa správnosti ako *fita mračna* (stichiry), v irmologione *fita prevodná*.

Am,D

Am

Vi

Vi

Va

Pp

S439

S442

Pr

E.g.II

S407

S408

S410

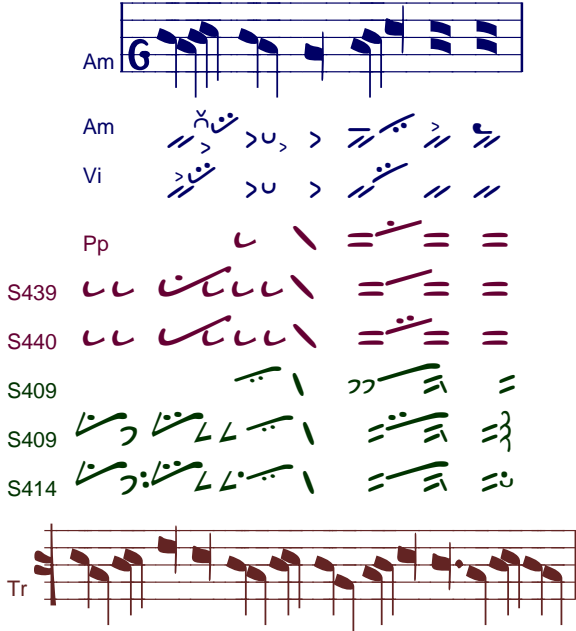
S429-34

J002

G.yxh -mmt

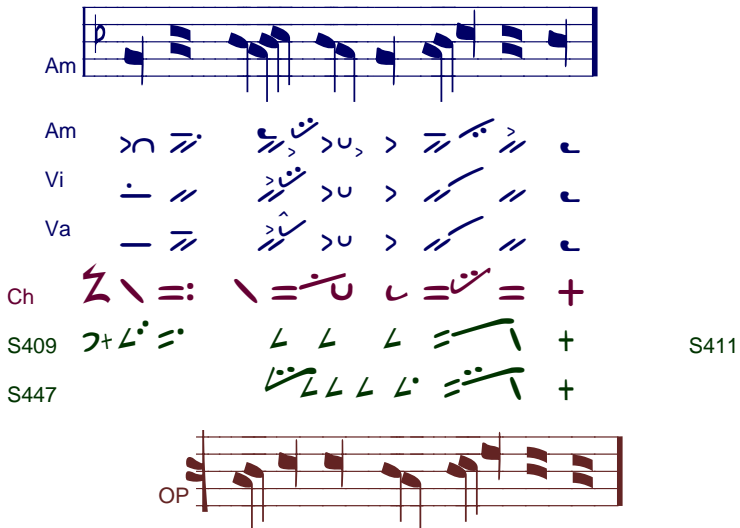
Pre formulu G.yxh v rytmickom type -mdt nemáme ZR žiadnu paralelu. Typ -mmt má iba jednu bežnú paralelu (*chrabricu*) a dve koncové paralely (melodicky sporné) v hh-ladení.

Chrabrica

Musical notation for the *Chrabrica* section. It features a staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The notation includes a series of eighth notes and rests, with a 'G' time signature. Below the staff, there are several lines of rhythmic notation in various colors (blue, red, green) and styles (Arabic script, Latin letters, symbols). The instruments listed are Am, Vi, Pp, S439, S440, S409, S409, and S414. At the bottom, there is a staff with a bass clef and a 'Tr' label.

Koncová

Musical notation for the *Koncová* section. It features a staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The notation includes a series of eighth notes and rests, with an 'Am' time signature. Below the staff, there are several lines of rhythmic notation in various colors (blue, red, green) and styles (Arabic script, Latin letters, symbols). The instruments listed are Am, Vi, Va, Ch, S409, S447, and OP. The number 'S411' is also present on the right side of the notation.

G.yxh -dmt

Tento rytmický variant má pri G.yxh najvyššiu frekvenciu. Do ZR prechádza niekoľkými spôsobmi.

1. Rovnako ako reflex /U xxh -dmt, čo nie je úplne presné.

Am **G**

Am   > > > - > > >

VR54   > > >   > > >

Vi   > > > - \ // >

Pp   > > > > > > \ = =

S407   > > > > > > \ = =   =S440

S439   > > > > > > \ = =

S410   > > > > > > \ = =

S442   > > > > > > \ = =

J029

J289

2. Ako b-mreža. Je to v podstate o kvintu vyššia G-mreža (kvôli pauku bez úpravy pôvodnej finály E na G).

Am **G**

Am   > > > - > > >

Vi   > > > \ // >

Pp   > > > > > > \ = =

S407   > > > > > > \ = =

S439   > > > > > > \ = =

S442   > > > > > > \ = =

J480

J029

3. Ako d-mreža. Je to o kvintu vyššia G-mreža.

E.g.II > >
 Sav > >
 Ch = =
 S407 = =
 S408 = =
 S429 = = ~S430

Rytmicový variant -ddt má jedinú paralelu v ZR reflektovanú ako *voznos*.

c.y(x)h

c //yh -mt, -dt

Pre varianty -mt, -dt nenachádzame dostatok znamenných paralel. Nájdené príklady nie sú veľmi presvedčivé.

Am

Am > ˆ / > > \ >> ˆ > ˆ

Vi >x — / > > \ // ˆ \

Va >x — / > > \ // ˆ \

Ch ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ \ = ˆ =:

S411 ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ \ = ˆ =:

S447 ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ \ = ˆ =:

E.g.II — ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ \ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ \ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ \

Sav ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ \ ˆ ˆ ˆ ˆ ˆ \

Ch = ˆ ˆ =

S407 = ˆ ˆ =

S408 = ˆ ˆ =

S410 = ˆ ˆ =

S430,34 = ˆ ˆ =

J002

J029

c //yxh -mdt

Rytmický variant -mdt má v ZR len niekoľko paralel, ktoré sa tlmočia ako *chrabrica* s kadenciou na 3 slabikách. Ruský a ruténsky variant sa melodicky líšia.

Am

Am

Vi

Pp

S439

S440

S409

S414 S442

Tr

Am

Am

Vi, Va

Ch

S407

S409 S410,411,416 // BN

S447 S429

J002

Jediný prípad, v ktorom aj znamenná paralela stojí na 4 slabikách, nemá pometovú/notovú fixáciu. Podľa kriukov však je možné dohľadať motív na iných miestach.

Am **G**

Am

Vi

Ch

S409

S447

OP

J002/046/480

L1709

J002,029

Koncový -mdt variant (bez presnej byzantskej predlohy), ruská redakcia (sporná):

Am **G**

Am,G

S408

S411

S414

S429

OP

c //yxh -mmt

Tento rytmický typ sa v ZR reflektuje takmer vždy ako *chrabrica*, avšak s viacerými melodickými variantmi v ruténskej redakcii.

1. *Chrabrica základná*

E.g.II

Sav

S407

S408

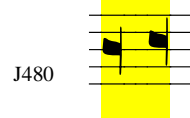
S410

S429

S430,34

3. *Chrabrica iná (oktoich)*

E.g.II

Sav

Ch

S429

S430,34

2. Chrabrica s a-vrcholom

Am

Am

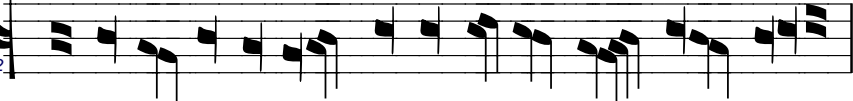
Vi

Ch

S407

S409

S429

J002

S410,416

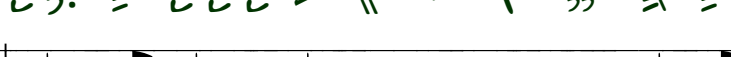
Am

Am

Vi

Pp

S407

S410

J029

=S440

4. Chrabrica koncová (oktoich)

G

G

Am,N

Am

S408

S430

OP

Silné kadencie s finálou G

Silné formuly vo vlastnom Gh-móde predstavujú časť „slovníka“, ktorý sa v 2. hlase pomerne presne a takmer surjektívne zobrazil do zodpovedajúcej časti popevkov ZR. Vzájomný vzťah byzantských a znamenných formúl je dobre čitateľný.

Súčasťou Gh-módu je tiež he-mód, čo je o kvintu zvýšený Ea-mód s vybranými čiastočne transponovanými formulami. Tu je prechod do ZR komplikovanejší kvôli znižovaniu tónu *h* na *b^b*. Ťažkosti s ruskou a ruténskou akceptáciou pôvodnej stupnice predstavujú širší problém a v našej práci veľmi dôsledne sledujeme pôvodné ladenie popevkov, ktoré sa dá rekonštruovať z prameňov 17. a začiatku 18. storočia – aj s pomocou byzantskej etymológie. Neskoršie živelné odstraňovanie predznamenaní a transpozície považujeme za jav, ktorý znehodnotil mnohé spevy 2. hlasu a nepriniesol žiaden nový bezrozporný systém.

Stredné formuly prechádzajú do ZR bez podstatných zmien. V prípade veľkých formúl však vstupuje do hry jav *padajúcej kadencie*.¹⁰ Ten zasiahol výraznú časť veľkých formúl bez rozdielu hlasov. Pri trojslabičnej kadencii je v byzantskej vrstve typický *ison* na finále, tj. posledné dve slabiky ležia na rovnakom tóne. Tento tak typický prvok byzantských spevov je v ZR neprijateľný, keďže posledné dva tóny veľkej kadencie (z dôvodu nových estetických noriem?) nesmú ležať na jednom tóne. Riešením je najmä plošné znižovanie finály o tón. Veľké popevky Gh-módu v 2. hlase tak majú finálne tóny *F* a *a* namiesto pôvodných *G* a *h*.

---

¹⁰ "явление падающей каденции" – М.Г. Школьник, *Проблемы реконструкции знаменного распева XII-XVII веков*, dizertácia, Moskva, 1966, str. 60-61.

Autorka datuje jav na polovicu 17. storočia, avšak on je doložený už od konca 16. storočia. Predpokladáme, že datovanie treba posunúť aspoň o dve storočia do minulosti.

Presnosť a dôslednosť aplikácie padajúcej kadencie umožňuje hovoriť nielen o jave, ale priam o zákone.

Kadenčný nástup /U (trieda ah.*)

Typy kadencie ah-1 (G2)

ah-1 ah.G

Formula ah.G je priamym predobrazom ruského popevku *unylka*. Stojí takmer výlučne na začiatku piesní.

Unylka, základný tvar:

E.g.II

Sav

Ch

S408

S429,30

S434

J029

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S407

S408

S429

J029

J046

S408

S429

S430,34

S434

J029

J002

Unylka, rozdrobenie

Am

G

Va

S411

S429

S411

OP

S411

S429

S430

Poznámka. Vo veľkom počte prípadov prechádza ah.G do „sesterskej“ *opočinky/mugy* (obraz ha.G), čo však je už nepriamy vzťah.

Typy kadencie ah-2,3 (G3, G4)

ah-2 xG

Formula xG (aj v tvare aa.GG.G) je predobraz ruského popevku F-mreža. Pôvodná finála G sa v ZR podľa zákona padajúcej kadencie znižuje na F.

Am

VR58

Vi

Pp

Ch

S409

S429,430

J029

OP

Am

Vi

Pp

S440

S416

Tr

G

Am 1-2

VR54

Vi

Pp

S411

S429

OP

S408

S410

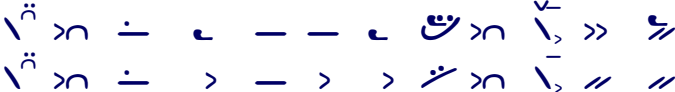
S416

PrP

V mnohých prípadoch prechádza xG (/U G3) do ZR ako kulizma stredná (/J G3), čo potvrdzuje blízkosť oboch formúl.

V irmologione sa stretávame pomerne často s posunom celej melódie o kvintu nahor. V ZR sa väčšinou tento posun reflektuje, ale v snahe dostať finálu na tón *b* a zbaviť sa tak predznamenaní sa celý motív vo väčšine prípadov zvyšuje iba o kvartu oproti bežnej polohe *mreže*.

E.g.II

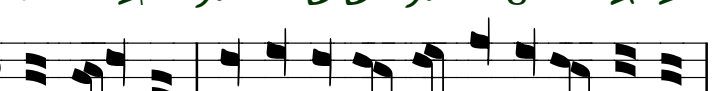
E.g.II

Sav

Ch

S407

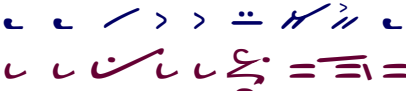
S408

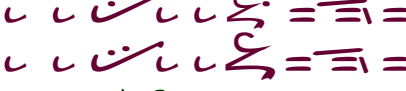
S430

J002

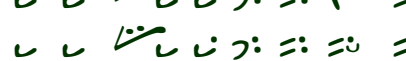
Jediný doložený prípad správnej znamennej realizácie (len v niektorých rukopisoch) je pri formuli a2.G2.G zvýšenej o kvintu. Tá prechádza do ZR ako *voznos stredný* (hapax).

E.g.II

E.g.II

Ch

S407

S408

S429

J480

ah-2 xG -a, xG -G

Formula xG -a je jeden z hlavných predobrazov ruského popevku *prevoloka/povertka*. Modifikácia -G nemá svoj vlastný reflex a pri prechode do ZR sa s ňou nakladá ako s xG -a.

Do *povertky/prevoloky* sa však transformujú bez rozdielu (v znamennom znení) aj slabé formuly Ga.a, Gh.a.

Am

Vi

Pp

Ch

S429

PrP

PrP

Am

Vi

Pp

S439

S440

S409

S442

PrP

PrP

Am

Am

Vi

Pp

S409

S442

PrP

PrP

G

G

S411

OP

OP

S430,34

L1709

J029,I229

Finálny tón *a* býva už v byzantskej vrstve niekedy zalomený do *aG*. V ZR je toto zalomenie frekventovanejšie a v ruskej redakcii 18. storočia už normatívne.

V niektorých prípadoch sa zalomenie *aG* ornamentuje na spôsob fity (lico ploščadka):

Am

Pp

S409

S442

S429

OP

V ojedinelých prípadoch sa *xG* -a transformuje na *skovorotku*.

Am

Am

Pp

S439

S408

S409

S416

PrP

PrP

PrP

ah-2 xG -h

Pomerne zriedkavá, spravidla otvára druhý alebo ďalší z G-blokov. Do ZR prechádza ako bežný *podjem*.

Am

Am >

Vi >

Pp

S440

S409

S429

PrP

Am

Am

Pp

S439

S416

J046

ah-2 ah.Gc.a

Formula *ah.Gc.a* je väčšinou súčasťou prívodu k *xxG*. Ak sa nachádza mimo zóny *xxG*, tak sa v ZR spracúva ako bežná *xG -a*.

Am

Am

Vi >

Ch

S407

S409

S447

ah-3 ah.Gc.a2.a

Typ ah-3 patří do úrovně G4, čo už sú nadstavené formuly.
Formula *ah.Gc.a2.a* nemá v ZR fixovaný priamy reflex.

a) Jediný prípad dobre zodpovedajúcej paralely v ZR je stichira Veľkého utorka – nemáme však k dispozícii notovú ani pometovú fixáciu.

Am G

Am

Vi

Va

Ch

S409

S447

S411

Notovú fixáciu máme k dispozícii v irmose 6.1. II / 8, tu však paralela nie je celkom presná.

E.g. II G

E.g. II

Sav

Ch

S407

S408

S430

S429

J002

J480

b) Vo viacerých prípadoch sa formula navzdory rytmu mení na *prevoloku*.

Am

Am

Ch

S409 S411

S447

c) Motív kvartového skoku Gc sa prevažne spája s prívodom xxG. Táto asociácia je tak silná, že niekedy sa v ZR objaví *kulizma stredná* aj tam, kde v byzantskej vrstve nebola (samopodoben *Ostaviv zemnája*).

Am

καί σφρα-γισ-θείς τώ εμ-φυσή-μα -τι τού Α-γίου Πνεύ-μα-τος,

Am

Vi

Pp

Η ΖΗΛ- ΜΕ- ΗΛ-ΒΖΣΑ ΔΟΥΝΟ-ΒΕ -ΗΗ- ΙΕ- -ΜΒ ΣΒΑ-ΤΑ- Δ- - -ΓΟ ΔΔ- ΧΔ

S440

S442

θ-a

Na základoch formuly *ah.Ga.a* vznikol exegetickým rozvojom jeden z hlavných tematismov 2. hlasu. Jednoznačným znamenným reflexom je *fita krasna* s typickým znakom *složitiija* (*piasma*). Melodickú fixáciu máme doloženú iba v ruskej redakcii. V znamennom prívode sa vždy na začiatku vyskytuje *strela*, nezávisle od byzantskej predlohy.

Podľa byzantskej vrstvy je namieste očakávať, že aj v ZR bude *fita krasna* ornamentovaným rozvojom popevku *prevoloka*. Paralelné porovnanie ukazuje možné styčné body.

The image displays musical notation for the 'θ-a' theme. At the top is a staff with a treble clef and a 'G' time signature, containing a sequence of notes. Below this are several parts:

- Am** and **Vi**: Two parts with rhythmic notation consisting of vertical lines and dots.
- Pp**: A part with a red melodic line and a final note marked with a theta symbol (θ).
- S409**, **S410**, and **S442**: Three parts with green melodic lines and rhythmic notation.
- PrP**: A part with a brown melodic line and rhythmic notation.
- OP**: A large staff with a treble clef and a 'G' time signature, containing a sequence of notes with a rainbow color gradient.
- OP/ xG -a**: A part with a treble clef and a 'G' time signature, containing a sequence of notes with a rainbow color gradient.

θ-h, θ-h'

Do ZR prechádzajú ako *fita krasna*, tj. rovnako ako pri finále *a*.

Kadenčný nástup /J (trieda ha.*)

Typ kadencie ha-1 (G2)

ha-1 ha.G

a) Formula *ha.G* je na prvom mieste priamym predobrazom popevkov *opočinka* alebo *muga*. Prechodom do ZR sa zvýšila časť predkadencie.

Am **G**

Am

Vi,G3

Va

Pp

Ch

S407

S408

S430

S429

J002

G

Am,D **G**

Am

Va

S411

S414

S430

OP

Am **G**

Am

S408

S414

S429

OP

J029

b) Pokiaľ je v prívide *ha.G* postup h/d-c (spravidla so znakom *kratimoyporroon*), reflexom v ZR je jeden z dvojice popevkov *vozraz/voskličije*. Ako ukazuje rozdiel medzi Pp (12. stor.) a S440 (15. stor.), ešte v staroruskej vrstve sa uskutočnil posun kadenčného vrchola o slabiku skôr.

Vozraz

The image displays a complex musical score for the piece 'Vozraz'. It features several staves of musical notation, including a top staff with a treble clef and a 'G' time signature, and a bottom staff with a bass clef and a 'J002' label. Between these are numerous staves with handwritten musical notation and symbols, such as 'E.g.II', 'Sav', 'Am', 'Vi', 'Sa63', 'Pp', 'Ch', 'S440', 'S407', 'S409', 'S410-34', 'PrP', and 'L1709'. A prominent yellow highlight is placed over a section of the top staff, and another yellow highlight is on the 'PrP' staff. A red vertical line is drawn on the 'J002' staff. The score includes various rhythmic markings and symbols, such as '>', '>>', and '>>>', along with some numerical identifiers like 'S410,411,416'.

Voskličie

Am **G**

Vi

Ch

S407

S409

S447

S429

J002

S409

S414

Am **G**

Vi

Va

Ch

S407

S409 BN

S447

S429

2

ha-1 ha.G -a

Modifikovaná formula *ha.G -a* prechádza do ZR prevažne ako *povertka/prevoloka*, čo je iba nepriamy reflex. Dôvody sú rovnaké ako pri slabej *hG.a*.

Reflexom môže byť aj *opočinka* (pri ignorovaní modifikácie).

Thema

Thematismos *ha.G -a* je vo vzťahu k ZR slabo doložené. V jedinom prípade sa v ZR mení na *fitu zatvor*, čo však štatisticky ani melodicky nie je presvedčivé.

Typ kadencie ha-2 (G3)

Ako kadenciu ha-2 bez príznakov označíme tie prípady, keď je spojový tón *a* hladký. Pokiaľ sa nachádza na *vareii*, kadenciu označíme xxG a opíšeme ju osobitne.

ha-2 a.ha.GG.G

Základný tvar a.ha.GG.G je zriedkavý. Vzhľadom na tvar kadencie ide skôr o nastavenie *ha.G*. Do ZR prechádza ako *kulizma stredná* (29.6.) alebo ako *F-mreža* (25.7., 24.6.):

Am 25.7.

Am

Vi

Pp

S440

Am 24.6.

Am

Vi

S414

S442

Tr

ha-2 a.ha.G*.a

a-modifikácia formuly ha-2 musí mať zreteľný spojový tón *a*. Inak ide o melodicky podobnú, avšak malú formulu typu *Ga.a*. Z funkčného hľadiska medzi nimi nie je veľký rozdiel a do ZR prechádzajú bez rozdielu ako *povetka/prevoloka*.

Am

Am

Vi

Pp

S440

S409

S442

PrP

Thema

Thema sa transformuje na *fitu krasnu*.

Am

Am

Vi

S442

Tr

Typ kadencie ha-2 / xxG (G3)

Predobraz znamennej *kulizmy strednej*. Byzantská kadencia je najbližšia znamennej pri tvare -dmt, - ddt. Predkadenčné motívy takmer totožné so znamenými nachádzame (zriedkavo) v rukopise D:

The image displays two systems of musical notation for a specific cadence type. The left system features staves for D, Am, Vi, Pp, S409, PrP, and PrP. The first two staves (D and Am) have yellow and cyan highlights. Below them are rhythmic symbols and Persian script. The right system features staves for Am, G32, Vi, Pp, S409, J289,480, S409, and J029, with various rhythmic symbols and notes.

Paradoxne, rytmický typ kadencie -d*t prechádza do ZR často ako F-mreža (nepriamy reflex):

The image displays a musical score for a specific cadence type. It features staves for Am, S407, S414, S445, and I229. The first staff (Am) has a "=G" label. Below the staves are rhythmic symbols and Persian script. The last staff (I229) has a red label.

Am **G**

Vi

Pp

S440

S442

L1709

Am **G**

Vi

Pp

S408

S409

S450

Pôvodný nástup zdola (G-postup alebo EFG-postup) sa v ZR takmer vždy mení na *c-deklamáciu*:

Am **G**

Am

S414

S430

OP

Am **G** ~G

Va

S411

S430

OP

Kadencie Gc-xxG

S formulou xxG sa často viaže Gc-predkadencia, a to so všetkými rytmickými typmi kadencie xxG. Do ZR prechádza tento predkadenný motív ako *duda*. Prívodová G-deklamácia alebo EFG-postup sa menia na znamenný variant G-deklamácie (alebo na bežnú c-deklamáciu, pokiaľ sa Gc-skok odignoruje).

Musical notation for Gc-xxG cadence. It consists of a staff with notes (Am), a staff with rhythmic signs (Vi, Va), a staff with rhythmic signs (S409), and a staff with notes (PrP).

Dlhší prechod medzi skokom Gc a vlastnou kadenciou sa v ZR tľmočí bežným tvarom:

Musical notation for a longer transition between Gc and xxG. It consists of a staff with notes (Am), a staff with rhythmic signs (Vi, Va), a staff with rhythmic signs (S414), and a staff with notes (S414).

Naopak, ak sa občas v ZR vyskytne dlhší prechod, v byzantskej vrstve je krátky tvar:

Musical notation for a shorter transition between Gc and xxG. It consists of a staff with notes (Am), a staff with rhythmic signs (Vi, Va), and a staff with rhythmic signs (S414).

Typ kadencie ha-3 (G4)

Nadstavenie kadencie. Do ZR prechádza v bežnej dĺžke.

Silné kadencie s finálou h

Trieda xxh(h3)

Predobrazy rus. popevku *kolybcy a voznos* (konečný) vyšší.

Základné kadencie /U, /J

//xxh -mmt /U

Fomula xxh ukončujúca vnútorné periódy sa v ZR vždy končí rozdrobením finály h, ktorá sa aj vďaka tomu zachovala v pôvodnej výške (nezasiahnutá princípom *padajúcej kadencie*).

Am

Am

Vi

Pp

S442

Tr

E.g.II

E.g.II

Sav

Sav

Ch

S407

S410

S429

S434

J002

J029

Koncový tvar fomuly *xxh* prešiel v ZR pozoruhodnými zmenami. Spojový tón *d* sa predĺžil a stal sa novým kadenčným vrcholom. Finála sa znížila na *a* (efekt padajúcej kadencie). Aby ostala kadencia trojstopá, nad poslednou slabikou sa spojil finálny tón s predošlým, čoho výsledkom je v ruténskej tradícii zvláštny finálny motív h2.a2. Ruská redakcia (OP) finálu *a* eliminovala a sekundárne tak obnovila finálu *b*.

E.g.II

Sav

S407

S434

S424

S430,34

J002

J002

OP

E.g.II

Ch

S429

S434

J002

//xxh -dmt /U, /J

1. V tvare -dmt sa xxh na konci vnútorných periód veľmi presne mení na zodpovedajúci tvar popevku kolybcy.

Am

Am

Vi

Pp

S440

S410

PrP

S416

E.g.II

S407

S410

S429

J002

J029

The image displays four musical examples. Each example consists of a staff of notes (top) and a corresponding line of rhythmic notation (bottom). A yellow vertical bar highlights the final part of an internal period in each example, showing a transition in the rhythmic pattern. The examples are labeled with instrument or voice parts: Am, E.g.II, J002, and J029. The rhythmic notation includes various symbols such as lines, dots, and arrows, with some examples including specific codes like S440, S410, PrP, S416, S407, and S429.

2. V časti prípadov je reflexom vyšší tvar mreže (primárne zodpovedá typu /J).

E.g.II

E.g.II

Sav

Ch

S408

S410-34 S429

J002

Tento typ mreže nachádzame vždy, keď je na finále *kylisma* (pauk).

E.g.II

Sav

Ch

S407

S410

S429

S430,34

J046

E.g.II

E.g.II

Sav

J029

3. Koncová mreža:

E.g.II
Sav
Ch
S407
S410
S429
L1709

4. Tvar /J:

Am
Am
Vi
Va
Ch
S409
S447
S411

//xxh -mdt /U, /J

Pre rytmický tvar -mdt sme nenašli v ZR presvedčivú priamu paralelu. Medzi nepriamymi paralelami nachádzame najmä *voznos konečný* (-mmt) a *prevoloku*.

//xxh -ddt /J

Rytmický tvar -ddt nemá priamu paralelu v ZR. Nahrádza sa preto rozložením -dmt (*mreža* aj *kolybcy*). naopak, rytmicky presnejší reflex *opočinka* zase nezodpovedá melodicky.

Stredné kadencie (h2)

Štandardná c,d-kadencia sa s rovnakými prívodmi môže objaviť aj v rôznych skrátenejších alebo inak modifikovaných tvaroch.

//xh *dc.h* h2 /J

Formula *dc.h* sa v ZR reflektuje vo veľkej väčšine prípadov popevkom, ktorého kriukový zápis je rovnaký ako má *vozraz/voskličie*. Niekedy aj notová fixácia vedie k týmto popevkom, ale väčšinou je melódia približne o terciu až kvartu vyššie, čo zhruba zodpovedá byzantskej vrstve a vzťahu *dc.h* – *ha.G* (primárny vzor pre *voskličie/vozraz*). Staré ruténske predznamenania vedú spravidla k motívu *ed.c*, kým v novších a ruských prameňoch je *dc.b* – hoci tento novší variant zodpovedá presne byzantskému vzoru, je jednoznačne druhotný. Otázkou teda ostáva len to, prečo je pôvodná znamenná melódia o tón vyššie.

Vyšší tvar A

E.g.II

E.g.II > ن > — / > >>

S407

S408

S410

S434

J002

E.g.II

E.g.II

Ch

S407

S408

S429,430

J002

J029

Vyšší tvar B

E.g.II

E.g.II > ن > - / > >
 Sav > > > - / > >
 Ch ل ل ل ن ل ل =
 S407 ل ل ل ن ل ل =
 S408 ل ل ل ن ل ل =
 S410 ل ل ل ن ل ل =
 S429/30/34 ل ل ل ن ل ل =

S429

J002

E.g.II

E.g.II > > ن ل ل ل ل ل > >
 Sav ل ل ل ن ل ل ل ل ل ل > >
 Ch ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل =
 S407 ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل =
 S410 ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل =
 S429 ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل =

J002

J046

Nižší tvar (vokličie/vozraz)

E.g.II

E.g.II ن ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل > >
 Sav ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل > >
 Ch ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل =
 S407 ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل =
 S408 ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل =
 S429 ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل =
 S410 ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل =
 S430/34 ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل =

J002

J046

Thema

Obrazom themy na tónoch *dc.h* (so stiahnutím finály ku G) je znamenná *fitá zatvor*.

Am
Am
Vi
Vi
Ch
S409
S411
S447
PrP
J002

Znamenný variant predstavuje niekoľkonásobné rozťahnutie a zvel'adenie pôvodnej melódie. Na demonštráciu tejto skutočnosti musíme najprv „zúžiť“ znamennú melódiu:

Metal

Am
PrP

e-kadencie

Formula xxh s e-kadenciou je pomerne zreteľnou kvintovou transpozíciou xxE , avšak v dôsledku transpozíčného režimu má melódia prívodu veľa nepravidelností. Voči základnému tvaru xxh ide o výsledok *vyklenutia* melodického oblúku. Sekundárny charakter e-kadencií čiastočne potvrdzuje ZR, kde v podstate nenachádzame priame reflexy vyklenutej xxh . Paradoxne však mnohé z /U, /J kadencií sú v ZR s vyklenutím ku e .

//xxh -d mmt   d //ed.ch.h₊

Transpozícia formuly EG //xxE o kvintu nahor.

Rytmický tvar -mmt nemá v ZR žiaden priamy reflex. Znamenné paralely sú buď o kvintu nižšie alebo reflexy nevyklenutých tvarov (kolybcy, voznos konečný).

//xxh -d dmt   d //ed.h2.h₊

Rytmický tvar -dmt má len jedinú, nie celkom presnú znamennú paralelu.

E.g.II	
Sav	
Ch	
S407	
S410,24	
S429	
S430	

//xxh -d mdt   d //ed.h2.h+

Rytmický tvar -d mdt má presnú paralelu v ZR a je zřejmé, že melodicky vychádza z popevku *kolybcy*. Presnú fixáciu ale k dispozícii nemáme.

Am

Am

TU

S430

S429

PO

Am

Am

Vi

Pp

S440

S409

S414

Am

Am

Vi

Va

Ch

S447

S414

//xxh -d ddt   h //ed.ch.h+   c //ed.ch.h+

Formula //xxh v rytmickom tvare ddt nemá v ZR presné paralely. Prevažuje riešenie, v ktorom sa predposledná slabika predlžuje a reflexom je potom popevok kolybcy -dmt.

Am G

Am

Vi

Pp

S439

S440

S409

Kadencie s finálou E

Rozmanitosť skupiny G-E a E1 prechádza do ZR jednotne ako *skočec* alebo *opromet*, pričom sa neberie ohľad na rytmické podrobnosti.

Skupina E2 zas vo veľkej miere, opäť bez ohľadu na rytmické špecifiká pôvodiny, prechádza do ZR ako *nakidka*.

G-E

E1 – FG.E

Formula FG.E prechádza do ZR vo väčšine prípadov ako *skočec*. Deklamačný tón *a* sa znížil na *G*.

Am

Vi

Ch

Pp

S447

S414

PrP

V malej časti prípadov sa FG.E mení v ZR na *prehib*. V RI však má finálu F.

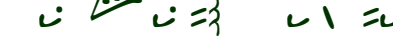

E.g. II

Ch

S407

S429

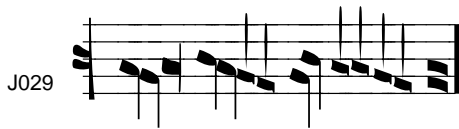
S430

J029

V koncovej pozícii sa FG.E mení v ZR na *koleso*.

E.g. II > >
Ch +
S407 +
S408 +
S410-34 +

E2 / J – GF.E

Medzi znamennými reflexmi prevažuje *skočec*.

Am

Pp ✓ = ✓   ✓ ✓ ✓ ✓
 S440 ✓ = ✓   ✓ ✓ ✓ ✓
 S442 ✓ = ✓   ✓ ✓ = ✓ ✓

Výnimočne je reflexom *opromet*, v ktorom sa zachováva pôvodný charakter submódu.

Am

Vi ✓ > / >> ✓
 Ch ✓ = ✓ = ✓ ✓ ✓
 S409 ✓ = ✓ = ✓ ✓ ✓
 S411 ✓ = ✓ = ✓ ✓ ✓
 S447 ✓ = ✓ = ✓ ✓ ✓ S430

J002 I229

Niekoľkokrát nachádzame variant s rozdrobenou finálou hneď za strelou.

Am

Am ✓ = ✓ = ✓ ✓ ✓
 Vi ✓ = ✓ = ✓ ✓ ✓
 Pp ✓ = ✓ = ✓ ✓ ✓
 S440 ✓ = ✓ = ✓ ✓ ✓
 S414 ✓ = ✓ = ✓ ✓ ✓
 S416 ✓ = ✓ = ✓ ✓ ✓
 S429/45 ✓ = ✓ = ✓ ✓ ✓

L1709

J673

Thema Χαίροις

Znamenným reflexom *chairetismu* je *fita spuskna (zíl'na)*. Finála E v novšej ruskej redakcii (OP, SI) nie je autentická, pôvodne sa *fita* končila *spuskom* (správne v S450). V RI je *fita* doložená iba v transpozícii o kvintu vyššie.

The image displays a musical score for the piece 'Thema Χαίροις'. It includes several editions and instrument parts:

- Am**: Amplitude Modulation (Guitar) part, starting with a 'G' chord and a green highlighted section.
- Am**: Amplitude Modulation (Violin) part, with handwritten notation and a green highlighted section.
- Vi**: Violin part, with handwritten notation and a green highlighted section.
- Va**: Viola part, with handwritten notation and a green highlighted section.
- S409**, **S411**, **S414**: Specific editions with handwritten notation.
- S447**: Edition with handwritten notation.
- S450**: Edition with a piano (*p*) dynamic marking and a green highlighted section.
- Am**: Amplitude Modulation (Guitar) part, with a grey highlighted section and a green highlighted section.
- Am**: Amplitude Modulation (Violin) part, with handwritten notation and a green highlighted section.
- VR54**: Edition with handwritten notation and a green highlighted section.
- Vi**: Violin part, with handwritten notation and a green highlighted section.
- Pp**: Piano part, with handwritten notation and a green highlighted section.
- S407**: Edition with handwritten notation and a green highlighted section.
- S409**: Edition with handwritten notation and a green highlighted section.
- S410**: Edition with handwritten notation and a green highlighted section.
- S442**: Edition with handwritten notation and a green highlighted section.
- J002**: Edition with a grey highlighted section and a green highlighted section.
- L1709**: Edition with a grey highlighted section and a green highlighted section.

The score is divided into three main sections: a green section, a cyan section, and a yellow section. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and dynamic markings.

E1 – cG.E

Formula cG.E je jediná malá kadencia s finálou E. V ZR ako reflex dominuje *skočec*, menej často *opromet*.

Am

Am

S409

PrP

PrP

Am

Am

Vi

Pp S439

S409

S416

S414

Tr

8.9. Thes kai apothos

Am

PrP

Thema Χαίρετε

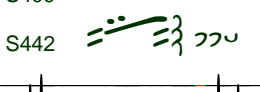

G-thema má vo svojich základoch motívy cG..E, avšak „potiahnuté“ ďalej k tónu G. V ZR nemá priamy reflex, jedinou doloženou paralelou (14.9.) je *fita krasna*, čo nie je presné ani systémovo správne riešenie.

The image displays a musical score for the piece 'Thema Χαίρετε'. At the top, a piano part is shown on a grand staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The first measure is marked with a large 'G' and an 'Am' chord symbol. Below the piano part, three vocal parts are listed: Am, Vi, and Va. Each vocal part has handwritten musical notation in a non-standard script, likely representing a specific dialect or style. Below the vocal parts, two numbered entries, S409 and S447, are shown with their respective musical notations. The notation for S409 and S447 appears to be a simplified or shorthand notation, possibly related to the 'fita krasna' mentioned in the text.

E2 - c.G*.E

Primárnym reflexom formúl E2 je vo väčšine prípadov *nakidka*. Finála E sa v ZR nezakryto upravuje na G.

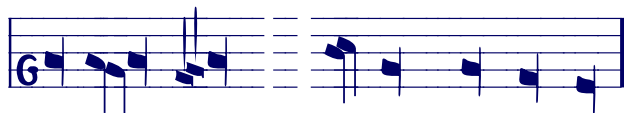
 <p>Am</p> <p>Am</p> <p>Vi</p> <p>Pp</p> <p>S440</p> <p>S408</p> <p>S409 =S410,416</p> <p>S442</p>	 <p>Am</p> <p>Am</p> <p>Vi</p> <p>Pp</p> <p>Pp</p> <p>S440</p> <p>S409 S416</p> <p>S414 S442</p>
 <p>J002</p> <p>Rus.</p>	

Medzi reflexami sa objavujú v menšom počte *skočec* a *F-mreža*.

Na konci piesní je reflexom vždy mreža.

E.g.II   > >   > >   > >   > >   > >

Ch   +   +   +   +   +

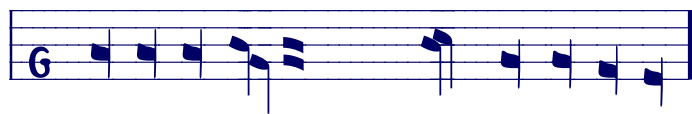
S407   = +   = +   = +   = +   = +

S408   +   +   +   +   +

S410   +   +   +   +   +

S429   +   +   +   +   +

S430,34 +   +   +   +   +

E.g.II   > >   > >   > >   > >   > >

Ch   +   +   +   +   +

S407   = +   = +   = +   = +   = +

S408   +   +   +   +   +

S410-34 +   +   +   +   +

E2 – xE

Tu platí to isté, čo pri predošlej formule – aj prechod do ZR nepriamo potvrdzuje ich ekvivalenciu. Na druhej strane vidno, že ZR si nezachoval pôvodnú variabilitu záverových E-formúl a zredukoval ju v podstate na *sviazni* a *G-mrežu*.

Sviazni:

Musical notation for the left side of the Sviazni section. It includes a staff with a treble clef and a G-clef, labeled 'Am G'. Below the staff are three lines of notation: 'Am', 'Vi', and 'S442'. The 'Am' and 'Vi' lines contain symbols and arrows. The 'S442' line contains a sequence of notes and symbols. Below these is a staff with a bass clef and a G-clef, labeled 'Tr', showing a sequence of notes.

Musical notation for the right side of the Sviazni section. It includes a staff with a treble clef and a G-clef, labeled 'Am G'. Below the staff are four lines of notation: 'Am', 'Vi', 'Pp', and 'S439'. The 'Am' and 'Vi' lines contain symbols and arrows. The 'Pp' line contains a sequence of notes and symbols. The 'S439' line contains a sequence of notes and symbols. Below these is a staff with a bass clef and a G-clef, labeled 'S414', showing a sequence of notes.

G-mreža:

Musical notation for the left side of the G-mreža section. It includes a staff with a treble clef and a G-clef, labeled 'Am G'. Below the staff are four lines of notation: 'Am', 'Vi', 'Va', and 'S414'. The 'Am', 'Vi', and 'Va' lines contain symbols and arrows. The 'S414' line contains a sequence of notes and symbols. Below these is a staff with a bass clef and a G-clef, labeled 'Am G', showing a sequence of notes. Below the staff are three lines of notation: 'Ch', 'S409', and 'S447'. The 'Ch' line contains a sequence of notes and symbols. The 'S409' and 'S447' lines contain a sequence of notes and symbols.

Musical notation for the right side of the G-mreža section. It includes a staff with a treble clef and a G-clef, labeled 'Am G'. Below the staff are three lines of notation: 'Pp', 'S440', and 'PrP'. The 'Pp' and 'S440' lines contain a sequence of notes and symbols. The 'PrP' line contains a sequence of notes and symbols. Below these is a staff with a bass clef and a G-clef, showing a sequence of notes.

E3 /J

ac.GG.FE.E, ac.GF.E2.E

Variant /J formuly xxE pravdepodobne nemá priamy reflex v ZR. Podobne ako pri predošlých formuliach sa transformuje prevažne na *sviazni* alebo *G-mrežu*. Zriedka sa vyskytuje tiež *skočec*.

G-mreža

Am G

Am

Vi

Pp

PrP

PrP

The image shows a musical score for the 'G-mreža' variant. It starts with a treble clef and a G-clef. The first staff is a single line with a G-clef and a key signature of one flat. The notes are G, A, B, C, D, E, F, G, A, B, C, D, E, F, G. Below the staff are four lines of tablature for different instruments: Am, Vi, Pp, and PrP. The Am and Vi lines use a simplified notation with letters and symbols. The Pp and PrP lines use a more complex notation with letters and symbols. The PrP line is repeated twice. Below the tablature is a second staff with a G-clef and a key signature of one flat, showing a more complex melodic line with many notes and accidentals.

thes kai apothēs

Am G

TU

Pp

409

409,16

442

J002,029

The image shows a musical score for the 'thes kai apothēs' variant. It starts with a treble clef and a G-clef. The first staff is a single line with a G-clef and a key signature of one flat. The notes are G, A, B, C, D, E, F, G, A, B, C, D, E, F, G. Below the staff are five lines of tablature for different instruments: TU, Pp, 409, 409,16, and 442. The TU and Pp lines use a simplified notation with letters and symbols. The 409, 409,16, and 442 lines use a more complex notation with letters and symbols. Below the tablature is a second staff with a G-clef and a key signature of one flat, showing a more complex melodic line with many notes and accidentals.

Sviazni

Am **G**

Am

Vi

Ch = =

Pp =

S440 =

S416 = =

S447 = =

J002

S414 = =

S416 = =

Tr

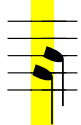
Mreža koncová

E.g.II **G**

E.g.II

Ch +

S430 +

J002

J046

E3 /U

Hlavná záverová formula v stichirách. Ide predovšetkým o priamy predobraz ruských popevkov *sviazni* (vo vnútri piesní), *G-mreža* a *voznos konečný nižší/ kulizma konečná* na konci piesní.

1. Z hľadiska samotnej kadencie znamenný popevok *sviazni* napriek odlišnostiam veľmi dobre zodpovedá byzantskej xxE. Zmena finály na G a tomu prispôsobený obrat melodického toku sa v ZR udiali jednoduchým a prehľadným spôsobom. V RI vidno najlepšie mechanizmus zmeny finály v J046. Novšie ruténske čítanie aplikuje čiastočný terciový zdvih. V novšej ruskej škole sa k modifikácii pridal aj synkopický efekt.

Byz

J046

iné RI

Rus.

2. Znamenný popevok *voznos konečný nižší/ kulizma konečná* na konci piesní je síce blízky byzantskému vzoru, ale cesta jeho melodickéj modifikácie zatiaľ nie je zrejmalá.

Byz

Vi

Ch

S407/39/40

S408

S410,24,30

L1709,I229,J029

var. J029

J002

J002

Typ EG-xxE

Nízky prívod sa v ZR nahrádza niektorým z vyšších postupov.

Pre rytmické typy m^*t a do istej miery aj ddt je reflexom popevok *sviazni/kulizma konečná*.

Am

Am

Vi

Pp

S439

S409 S416

S442

Pom,Tr

Am

PrP

PrP

G //xxE -dmt

Rytmický tvar *dmt* a čiastočne *ddt* prechádzajú do ZR ako popevok *G-mreža*. *G-mreža* je priamym reflexom xxE -dmt. Vo väčšine prípadov nie je rozdiel medzi *G-mrežou* na konci vnútorných periód a na konci celej piesne. Znamenná melódia (zvlášť J002) je melodicky bližšie k nevyklenutej byzantskej xxE (FG.E2.E). V dôsledku zmeny finály na G prechádza kadencia podobnými zmenami ako pri popevku *sviazni*.

Am,G

TU

S407

E.g.II

Sav

TU

S407

S429

J002

J046

PO

Pp

Ch

S407

S409

S410

4

PrP

PrP

I229

V niektorých irmosoch podľa RI sa melódia pravdepodobne odvíja od vyklenutej byzantskej verzie.

The image displays musical notation examples. At the top, a G-clef staff shows a melodic fragment highlighted in yellow. Below it, three examples are shown in S-clef staves: 'E.g.II', 'S408', and 'S430,34'. To the right, a comparison of rhythmic notations is shown, with a yellow highlight under the first two examples. At the bottom, two more S-clef staves are shown, labeled 'J029' and 'J002', with a yellow highlight under the second staff. To the right of these is a small S-clef staff labeled '~J046' with a yellow highlight.

Stezia na finále (*thes kai apothes*):

Am

Pp

S407

Pp

S442

Pr

Tr

Tr

Typ h.aG-xxE

Predkadencia *h.aG-xxE* predstavuje jeden z hlavných typov formuly *xxE*. Viaže sa takmer výlučne s rytmickým rozdelením *mmt*, zriedkavo s *mdt*. Priamym znamenným reflexom je popevok *sviazni* (na konci piesní *voznos konečný*) s verne zachovanou predkadenciou *b.aG*. Štatisticky vzaté, *h.aG-xxE* prechádza často aj do iných variantov popevku *sviazni* a do *G-mreže*.

Am

G,Am

Va

S409

J002

Zvýšená finála – podjem:

G

Ch

S410

S429 ~S430

J002

J029

Na konci piesní – *voznos konečný*

E.g. II, Am

G

S407

S408

S410,24

J029

Typ h-xxE

Len typy mmt a dmt.

Predkadencia ac

VR **G**

Am **G**

Am >

Vi >

Pp S440

S442

S442

Tr

Tr

Tr

+ dva v čelnu:

Am **G**

Pp

S439,440

S409

PrP

Ch

S409 S411,416 // BN

S447 S429

J002

Tvar na konci piesní – kulizma konečná

Am **G**

S411

OP

V prípade konečnej kulizmy „dvoječelnej“ si môžeme zvlášť presne všimnúť vykľutenie pôvodného motívu pri zachovaní jeho rámca GF_{EF} → GaGF.

Am **G**

Pp

Ch

S442

Pom

J029

J046

Predkadencia typu *ha*

Predkadencia typu *ha.GE.GG //xxE* je aj v byzantských prameňoch menej frekventovaná a v ZR nachádzame iba málo nie celkom presných paralel.

Am G

Am

Vi

Pp

J289

S429

PrP

SI

Osobitným prípadom je motív *ha* na jedinej slabike, miesto ktorého väčšinou nachádzame *h2*.

G

Am

S411

OP

OP

SI

Vo väčšine prípadov sa byzantský *h2* dostáva do ZR ako *a[bc]*, teda reflex je rovnaký ako pri predkadcii typu *ac*. Tento fakt je o to zaujímavejší, že už v byzantskej vrstve sú obe predkadcie zameniteľné.

Am

TU

S429

PO

S429

OP

SI

-D

S430, OP

Kadencie s finálou D

Byzantské D-formuly sú svojimi kontúrami podobné s krátkymi G-formulami a sú akoby ich čiastočným znížením o kvartu. Môžeme teda hovoriť DF-móde ako o kvartovej transpozícii Gh-módu. V ZR patrí DF-mód k oblasti, ktorá sa zo stupnice 2. hlasu eliminovala, takže miesto priamych reflexov môžeme len sledovať spôsob náhrady pôvodných formúl popevkami z vyšších hladín.

D2 / J – FE.D

Formula FE.D sa v absolútnej väčšine prípadov tlmočí do ZR ako *skočec*. Zo slovanského pohľadu ide teda o formulu rovnocennú s krátkymi E-formulami.

Am

Am

Vi

Pp

S409

S410

PrP

PrP

Zvláštny prípad prívodu (2x doložené) vedie k nižšiemu obratu popevku *muga*.

Am

Am pl.2

Vi

Pp

S440

S409

S442

Pom

S411

Vyšší prívod generuje aj v ZR vyššiu melódiu, tá sa však mení od rukopisu k rukopisu a nemáme k dispozícii jej pometovú fixáciu.

The image shows a musical score for a piece in Am 6/8. At the top is a staff with a treble clef and a 6/8 time signature, containing a melody of eighth notes. Below this are several staves for different instruments or parts, each with handwritten notation in various colors (red, green, blue) and symbols. The parts are labeled: Am, Vi, Va, Ch, S409, S411, and S447. The notation includes notes, rests, and other musical symbols, with some parts having red and green markings that likely indicate specific performance techniques or corrections.

D2 /U – EF.D

Formula EF.D má v ZR niekoľko paralel, žiadna však (okrem *mreže*) nie je doložená viackrát a žiadna presne nezodpovedá pravzoru. Vzdialenými reflexami sú *skočec*, *G-mreža*, *prevoloka*, *vozzraz*, *podjem*. Rôzne a-modifikácie kadencie alebo aspoň finály sa v ZR tlmočia ako *prevoloka*, *podjem*.

D2 /U* – aF.D

Formuly s kadenciou aF.D sú zvýšením kadenčného vrcholu EF.D o terciu. Nepriamym znamenným reflexom sú: *sviazni*, *povertka*, *prevoloka*, *skočec*, *muga*.

EG.aF.ED.D

Predĺženie základného tvaru aFD o dve slabiky. V ZR je nepriamou paralelou *podjem*.

Dodatok

hc.a2.*

Formula hc.a2.a sa vyskytuje výlučne v irmologione, prevažne v kompozíciách s finálou *h*. Nezapadá do základnej štruktúry formúl 2. hlasu. Znamenným reflexom je popevok (bezmenný), ktorého výška nie je vždy celkom jasná – určujeme ju na základe irmosov, kde o nej niet pochybností.

E.g.II

Sav

S407

S408

S410

S430,34

J002

J029

J002

E.g.II

Ch

S407

S408

S410

S429

S430

~S430

J002